№. 127. ЧЕТВЕРГЪ 7 Ноября. 7 Listopada. CZWARTEK №. 127.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ
по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna:
W Wilnie. rs. 10
Z przesyłką — 12
Półroczna:
W Wilnie . — 5
Z przesyłką. — 6

Kwartalna:
W Wilnie . — 3
Z przesyłką. — 3 k. 50
Miesięczna . — 1
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI
we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть Оффиціальная

ВИЛЬНО.

29-го октября г. главный начальникъ края изволилъ принимать депутацію, прибывшую въ Вильно изъ г. Сувалокъ, Августовской губерніи, отъ тамошней еврейской общины. Депутація сія представила г. главному начальнику края всеподданнѣйшее на имя ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА письмо съ выраженіемъ вѣрноподданническихъ чувствъ. Его высокопревосходительство, благосклонно принявъ сію депутацію, благодарилъ за ихъ чувства и обѣщалъ повергнуть ихъ просьбу на Всемилостивѣйшее ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА благовоззрѣніе.

Всеподданнѣйшее письмо еврейской общины г. Сувалокъ слѣдующаго содержанія:

Всеавгустѣйшій МОНАРХЪ!
Всемилостивѣйшій ГОСУДАРЬ!

Уже второй годъ, какъ враги общественнаго спокойствія и законнаго порядка обагряютъ кровью несчастную Польшу, истребляя всѣхъ тѣхъ изъ своихъ братій, которые не сочувствуютъ ихъ преступнымъ стремленіямъ и безразсуднымъ замысламъ.

Уже второй годъ, какъ и бѣдное израильское племя, обитающее этотъ край, претерпѣваетъ отъ упомянутыхъ враговъ самое ужасное гоненіе и преслѣдованіе, а даже часто за свою безпредѣльную преданность къ Тебѣ, Великій МОНАРХЪ, плотитъ своею жизнью и имуществомъ.

Не смотря на то, евреи съ терпѣніемъ и покорностію переносятъ безропотно кару Небесъ, тяготящую надъ землею Польскою, и по правиламъ ученія своей вѣры, остаются вѣрными долгу присяги и ежедневно молятъ Всемогущаго Бога о ниспосланіи Тебѣ, Обожаемый нашъ ГОСУДАРЬ, здравія, долгой жизни и побѣды надъ врагами, непонимающими Твоихъ благодѣтельныхъ стремленій къ благу всѣхъ своихъ подданныхъ.

Да и могутъ ли евреи жаловаться на претерпѣваемое ими гоненіе, когда никакая жертва съ ихъ стороны не можетъ сравниться съ тѣми милостями, которыя Ты, Вкликій и Возлюбленный нашъ МОНАРХЪ, такъ щедро излилъ на насъ, евреевъ, во всемъ царствѣ Твоемъ, давъ намъ права, которыми ни въ одномъ изъ государствъ всего свѣта, не пользуются наши соплеменники.

А потому мы, евреи города Сувалокъ, не въ состояніи будучи воздержаться отъ изліянія той чувствительнѣйшей благодарности и безпредѣльной вѣрноподданнической преданности, которыми преисполнены къ Тебѣ наши сердца, припадаемъ къ священнѣйшимъ стопамъ Твоимъ, Всеавгустѣйшій Великій МОНАРХЪ, и отъ имени всѣхъ своихъ братій умоляемъ: пріими насъ подъ Твою, Всемилостивѣйшій ГОСУДАРЬ, защиту.

Претерпѣвая съ 1861 года такъ много бѣдствій и гоненій и видя, что теперь возстановляется твердое и прочное управленіе, просимъ Тебя, Великій ГОСУДАРЬ, введи у насъ русскіе законы и русское управленіе, ибо мы вполнѣ убѣждены, что только въ такомъ случаѣ могутъ быть водворены у насъ спокойствіе и порядокъ и развиты просвѣщеніе, торговля и промышленность, безъ которыхъ наше благоденствіе невозможно.

Въ заключеніе пріемлемъ смѣлость также умолять Тебя, нашъ Отецъ-Повелитель, вѣрить въ всегдашнюю безпредѣльную къ Тебѣ преданность не только нашу, но и всѣхъ нашихъ братій, обитающихъ въ разныхъ краяхъ великой Твоей Державы, ибо Евреи не забыли еще Бога и Моисеева закона, повелѣвающихъ намъ быть всегда вѣрными рабами своихъ Государей, поставленныхъ надъ нами Богомъ, а равно и всегда молиться за Ихъ и Ихъ Августѣйшаго Дома здоровіе и благоденствіе; кто же забываетъ эти священнѣйшія обязанности, тотъ не сынъ Израиля и не братъ нашъ, а заблудшаяся овца, навсегда отлучившаяся отъ нашего стада, отъ которой и мы—по нашему закону—отрекаемся.

Г. Сувалки, октября 18 дня 1863 года.

Облагодѣтельствованные вѣрноподданные

(Слѣдуютъ подписи).

Старообрядцы г. Вилкоміра съ уѣздомъ представили г. главному начальнику края, при особомъ прошеніи, слѣдующее всеподданнѣйшее письмо:

Августѣйшій МОНАРХЪ!

Слышали мы, ГОСУДАРЬ, что Ты соизволилъ милостиво принять изъясненіе чувствъ въ преданности Тебѣ собратій нашихъ по вѣрѣ и крови старообрядцевъ. Мы такіе же Твои дѣти, какъ и коренные жители Россіи, но проживающіе въ Ковенской губерніи, въ Вилкомірскомъ уѣздѣ, купцы, мѣщане и хлѣбопашцы, глубоко проникнутые безпредѣльной любовью къ Тебѣ, Великій ГОСУДАРЬ, и дорогому нашему отечеству. Сердечно чувствуемъ скорбь Твою, что враги, злоумышляя противъ Твоей Державы, возжигаютъ мятежъ въ Польшѣ, Литвѣ, на Подоліи и Волыни и грозятъ намъ войною. Мы, по старому обычаю предковъ нашихъ, отслуживъ молебствіе въ домѣ молитвенномъ за здравіе Твое, ГОСУДАРЬ, и Августѣйшаго Твоего Дома и побѣдѣ надъ врагами, пріемлемъ смѣлость выразить искреннія чувства предъ Тобою, ГОСУДАРЬ, что мы готовы жертвовать нашимъ достояніемъ на защиту отъ Бога ввѣренной Тебѣ Державы и нашей матери Россіи.

Уже многіе изъ собратій нашихъ за преданность къ Тебѣ, ЦАРЬ-Освободитель, и любезному нашему отечеству, пострадали жизни и имущества, но отъ этого не потеряли энергіи, и докажемъ крамольникамъ-полякамъ, осмѣлившимся поднять противу Тебя, Благодѣтеля своего, и нашей любезной Россіи оружіе, что умѣемъ защитить по примѣру предковъ нашихъ своего возлюбленнаго ЦАРЯ и мать Россію, докажемъ врагамъ отечества нашего, что въ насъ течетъ та же самая кровь, какъ при князѣ Пожарскомъ и гражданинѣ Мининѣ.

ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА вѣрноподданные дѣти, Старообрядцы города Вилкоміра и уѣзда. (Слѣдуютъ подписи).

С.-Петербургъ, 5 ноября.

О Высочайше утвержденныхъ правилахъ: 1) о взносѣ крестьянами выкупныхъ платежей и выдачѣ оныхъ помѣщикамъ въ губерніяхъ: Кіевской, Подольской и Волынской, и 2) о порядкѣ обращенія по помѣщичьимъ имѣніямъ въ означенныхъ губерніяхъ уставныхъ грамотъ въ выкупные акты. Именнымъ Высочайшимъ указомъ правительствующему сенату, послѣдовавшимъ 30-го іюля сего года о прекращеніи обязательныхъ отношеній крестьянъ къ помѣщикамъ въ губерніяхъ: Кіевской, Подольской и Волынской, между прочимъ, поручено министру внутреннихъ дѣлъ, по соглашенію съ министромъ финансовъ, составить правила: 1) о порядкѣ взноса слѣдующихъ съ крестьянъ выкупныхъ платежей и выдачи оныхъ помѣщикамъ въ губерніяхъ: Кіевской, Подольской и Волынской, и 2) о порядкѣ обращенія по помѣщичьимъ имѣніямъ, въ означенныхъ губерніяхъ, уставныхъ грамотъ въ выкупные акты. На основаніи сказаннаго указа, по взаимному соглашенію съ министромъ финансовъ, правила по означеннымъ предметамъ министромъ внутреннихъ дѣлъ были представлены въ главный комитетъ объ устройствѣ сельскаго состоянія и, согласно положенію его, утверждены, ГОСУДАРЕМЪ ИМПЕРАТОРОМЪ 8 текущаго октября.

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА

О ВЗНОСѢ КРЕСТЬЯНАМИ ВЫКУПНЫХЪ ПЛАТЕЖЕЙ И ВЫДАЧѢ ОНЫХЪ ПОМѢЩИКАМЪ ВЪ ГУБЕРНІЯХЪ: КІЕВСКОЙ, ПОДОЛЬСКОЙ и ВОЛЫНСКОЙ.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:
„Утверждаю“
Въ Ливадіи, 8-го октября 1863 года.

1. Исчисленіе выкупныхъ платежей, слѣдующихъ съ 1-го сентября 1863 года съ крестьянъ, которые не воспользовались еще выкупомъ угодій, производится на точномъ основаніи ст. 3-й Высочайшаго указа, даннаго правительствующему сенату въ 30-й день іюля 1863 г.

2. Исчисленіе выкупныхъ платежей производится мировыми посредниками или тѣми должностными лицами, которымъ будетъ это поручено, каждымъ по своему участку, и отмѣчается на выданныхъ крестьянамъ и помѣщикамъ копіяхъ съ уставныхъ грамотъ.

3. Въ отмѣткахъ на копіяхъ съ уставныхъ грамотъ отмѣчаются какъ годовые оклады выкупныхъ платежей, такъ и взносы по полугодіямъ, а равно размѣръ платежей, слѣдующихъ по расчету съ 1-го сентября 1863 г. по 1-е января 1864 года.

4. По мѣрѣ окончанія вносимыхъ въ копіи съ уставныхъ грамотъ расчетовъ, мировые посредники, или заступающіе ихъ мѣсто должностныя лица, сообщаютъ расчетныя вѣдомости слѣдующихъ съ крестьянъ платежей въ уѣздныя казначейства, по каждой волости особо, не ожидая окончанія расчетовъ по всему участку. Форма расчетной вѣдомости при семъ прилагается. Примѣчаніе. Непредставленіе какимъ-либо изъ помѣщиковъ копіи съ уставной грамоты для отмѣтки слѣдующихъ съ крестьянъ платежей не останавливаетъ препровожденія въ уѣздное казначейство расчетныхъ вѣдомостей.

5. Уѣздныя казначейства, получивъ расчетныя вѣдомости, немедленно вносятъ оклады, слѣдующіе къ поступленію съ крестьянъ, въ окладныя книги, которыя ведутся по прилагаемой у сего формѣ.

6. По мѣрѣ утвержденія выкупныхъ актовъ, сообщается о семъ уѣзднымъ казначействамъ порядкомъ, установленнымъ въ Высочайше утвержденномъ 19-го февраля 1861 года положеніи о выкупѣ и въ дополнительныхъ къ оному правилахъ. Затѣмъ поступающимъ съ крестьянъ платежамъ ведется счетъ на основаніи общихъ правилъ положенія о выкупѣ.

7. Денежныя повинности, показанныя въ расчетныхъ вѣдомостяхъ, вносятся крестьянами, чрезъ сборщиковъ податей, а гдѣ ихъ нѣтъ—чрезъ старостъ, въ уѣздныя казначейства, причемъ дѣлаются зачеты тѣхъ платежей, которые были внесены крестьянами впередъ, за время послѣ 1-го сентября 1863

TREŚĆ

Część Urzędowa.

WILNO.

29 października p. główny naczelnik kraju raczył przyjmować deputację przybyłą do Wilna z m. Suwałk gubernji augustowskiéj od tamecznéj gminy żydowskiéj. Deputacja ta przedstawiła p. głównemu naczelnikowi kraju najpoddanniejszy na imię CESARZA list z wyrażeniem wiernopoddańczych uczuć. Jego Excellencja, przychylnie przyjąwszy tę deputację, dziękował za ich uczucia i obiecał złożyć ich prośbę na Najmiłościwszą CESARZA JEGO MOŚCI uwagę.

List najpoddanniejszy gminy żydowskiéj z m. Suwałk jest następującéj treści:

„Najjaśniejszy MONARCHO!
„Najmiłościwszy CESARZU!

„Drugi rok już, jak wrogi powszechnego spokoju i prawnego porządku broczą we krwi nieszczęśliwą Polskę, niszcząc wszystkich tych ze swych braci, którzy niewspółczują ich występnym dążnościom i nierozsądnym zamysłom.

„Drugi rok już upływa jak i biedne plemię izraelskie, zamieszkujące w tym kraju cierpi od rzeczonych wrogów najokropniejsze prześladowanie i tyraństwo, a nawet często za swą bezgraniczną przychylność ku Tobie, Wielki MONARCHO, opłaca swém życiem i mieniem.

„Niezważając na to, żydzi z cierpliwością i pokorą znoszą bez szemrania karę Niebios ciążącą nad ziemią polską i podług przepisów nauki swéj wiary zostają wiernymi obowiązkowi przysięgi i codziennie błagają Wszechmocnego Boga o zesłanie Tobie, ubóstwiany nasz CESARZU, zdrowia, długiego życia i zwycięztwa wrogów nierozumiejących Twych błogich dążności dla dobra wszystkich Twoich poddanych.

„A nawet czyż mogą żydzi się skarżyć na znoszone przez nich prześladowanie, kiedy żadna z ich strony ofiara nie może się zrównać z temi łaskami, które Ty Wielki i Ukochany nasz MONARCHO tak szczodrobliwie zlałeś na nas żydów w całem państwie Twojém, dając nam prawa, któremi w żadném z państw całego świata nie cieszą się nasi współwyznawcy.

„Przeto my żydzi miasta Suwałk, niebędąc w stanie wstrzymać się od wylania téj najserdeczniejszéj wdzięczności i bezgranicznéj wiernopoddańczéj przychylności, któremi przepełnione są ku Tobie nasze serca, upadamy przed najświętszemi Stopami Twemi, Najjaśniejszy Wielki MONARCHO i w imieniu wszystkich naszych współbraci, błagamy przyjmij nas pod Twoją Najmiłościwszą CESARZU obronę.

„Cierpiąc od 1861 roku wiele nieszczęść i prześladowań i widząc, że teraz przywraca się stały i trwały zarząd, prosimy Ciebie, Wielki CESARZU, wprowadź u nas rossyjskie prawa i rossyjski zarząd, gdyż my zupełnie jesteśmy przekonani, że tylko w takim razie mogą być u nas przywrócone spokój i porządek i rozwinięte oświata, handel i przemysł, bez których nasza pomyślność jest niemożliwą.

„Nakoniec ośmielamy się także błagać Ciebie, Ojcze Nasz Panie, wierzyć w nieustanną bezgraniczną ku Tobie przychylność, nietylko naszą lecz i wszystkich braci naszych mieszkających w różnych krajach Wielkiego Twojego Mocarstwa, gdyż żydzi niezapomnieli jeszcze Boga i Mojżeszowego prawa, rozkazujących nam być zawsze wiernymi sługami swych Mocarzów, postanowionych nad nami przez Boga, tudzież zawsze się modlić za Ich i Ich Najjaśniejszego Domu zdrowie i pomyślność, a kto zapomina tych najświętszych obowiązków, ten nie jest synem Izraela i nie bratem naszym, a obłąkaną owcą, nazawsze odłączoną od naszego stada, któréj my również według naszéj wiary zrzekamy się.

Suwałki 18 października 1863 roku.

Udobrodziejstwowani wierni poddani.

(Następują podpisy).

Starowiercy m. Wilkomierza z powiatem przedstawili p. Głównemu naczelnikowi kraju przy osóbnéj prośbie następujący najpoddanniejszy list:

Najjaśniejszy MONARCHO!

Słyszeliśmy, CESARZU, że łaskawie przyjąć raczyłeś wynurzenie uczuć przychylności ku Tobie od braci naszéj wedle wiary i krwi Starowierców. Myśmy takież same Twoje dzieci, jak i pierwiastkowi mieszkańcy Rossji lecz mieszkający w kowieńskiéj gubernji w powiecie Wiłkomirskim, kupcy, mieszczanie i rolnicy, głęboko przejęci miłością bez granic ku Tobie, Wielki CESARZU i ku drogiéj ojczyznie naszéj. Serdecznie czujemy smutek Twój, że wrogowie knując złośliwie przeciwko Twemu mocarstwu zapalają powstanie w Polsce, w Litwie, na Podolu i na Wołyniu i grożą nam wojną. My, wedle starego obyczaju przodków naszych odprawiwszy nabożeństwo w domu modlitwy za Twoje zdrowie CESARZU i Najjaśniejszego Twego Domu i za zwycięztwo nad wrogami, ośmielamy się wynurzyć serdeczne uczucia przed Tobą CESARZU, że gotowi jesteśmy przynieść w ofierze nasze mienie na obronę powierzonego Tobie od Boga państwa i naszéj matki Rossji.

Już wielu z współbraci naszych za przywiązanie ku Tobie CESARZU Oswobodzicielu, i ukochanéj naszéj ojczyźnie, stracili życie i majątki, lecz lecz dla tego nie stracili energji, i dowiedziemy buntownikom Polakom, którzy się ośmielili podnieść oręż przeciw Tobie Dobroczyńcy swemu i naszéj ukochanéj Rossji, że potrafim za przykładem przodków naszych obronić swego ukochanego CESARZA i matkę Rossję, dowiedziemy wrogom ojczyzny naszéj, że w nas płynie ta sama krew, jak przy księciu Pożarskim i obywatelu Mininie.

WASZEJ CESARSKIEJ MOSCI wierno-poddane dzieci, Starowiercy miasta Wielkomierza i powiatu.

(Następują podpisy).

St. Petersburg, 5 listpada.

O Najwyżéj zatwierdzonych przepisach: 1) względem wnoszenia przez włościan opłat wykupowych i wydawania takowych obywatelom w gubernjach Kijowskiéj, Podolskiéj i Wołyńskiéj i 2) względem kolei zamiany w obywatelskich majątkach tychże gubernij listów nadawczych na akty wykupowe. Imiennym ukazem Najwyższym senatowi rządzącemu danym 30 lipca bieżącego roku o przerwaniu obowiązkowych stosunków włościan ku obywatelom w guberniach Kijowskiéj, Podolskiéj, i Wołyńskiéj, między innemi polecono ministrowi spraw wewnętrznych, po znicsieniu się z ministrem skarbu ułożyć przepisy: 1) o kolei wnoszenia należnych od włościan opłat wykupowych i wydania takowych obywatelom w gubernjach Kijowskiéj, Podolskiéj i Wołyńskiéj i 2) o kolei zamiany w obywatelskich majątkach tychże gubernij listów nadawczych na akty wykupowe. Na mocy rzeczonego ukazu po zniesieniu się zobopólnem z ministrem skarbu, przepisy względem poszczególnionych przedmiotów przez ministra spraw wewnętrznych były przedstawione do głównego komitetu o urządzeniu stanu wiejskiego i zgodnie decyzją jego zatwierdzone zostały przez CESARZA JEGO MOŚCI 8-go bieżącego października.

PRZEPISY CZASOWE,

O WNOSZENIU PRZEZ WŁOŚCIAN OPŁAT WYKUPOWYCH I WYDANIU TAKOWYCH OBYWATELOM W GUBERNJACH KIJOWSKIEJ, PODOLSKIEJ I WOŁYŃSKIEJ.

Na orygianle Własną JEGO CESARSKIEJ MOSCI ręką podpisano;
„Zatwierdzam“
W Liwadji 8 października 1863 roku.

1) Obliczenie opłat wykupowych, należących od 1 września 1863 roku od włościan, którzy jeszcze nieskorzystali z wykupu użytków, odbywa się na ścisłéj zasadzie art. 3. Najwyższego ukazu danego senatowi rządzącemu 30 lipca 1863 r.

2) Wyliczenie opłat wykupowych odbywa się przez pośredników pojednawczych lub te osoby, którym to będzie poleconém, ka dego w swoim ucząstku, i notuje się na wydawanych włościanom i obywatelom kopjach z listów nadawczych.

3) W adnotacjach na kopjach listów nadawczych, notują się tak roczne kwoty opłat wykupowych, jako też i kwoty półroczne, tudzież rozmiar opłat należnych podług rozrachunku od 1 października 1863 roku do 1 stycznia 1864 roku.

4) W miarę ukończenia wnoszonych w kopji z listów nadawczych rachunków, pośrednicy pojednawczy, lub zastępujący ich miejsce urzędnicy, kommunikują listy rozrachunkowe należnych od włościan opłat do kass powiatowych, z każdéj włości oddzielnie, nieoczekując ukończenia rachunków z całego ucząstku. Forma rozrachunkowéj listy przy niniejszém się podaje. Uwaga. Nieprzedstawienie przez jakiegokolwiek obywatela kopji z listu nadawczego dla adnotacji należących od włościan opłat, niewstrzymuje przesyłania do kassy powiatowéj list rozrachunkowych.

5) Kassy powiatowe, otrzymawszy listy rozrachunkowe, niezwłócznie wnoszą ilość należącą od włościan do ksiąg podatkowych, jakowe prowadzą się podług dodanéj przy niniejszém formy.

6) W miarę zatwierdzenia aktów wykupowych, kommunikuje się o tém do kassy powiatowéj, koleją ustanowioną w Najwyżéj zatwierdzonéj 19 lutego 1861 roku ustawie o wykupie i w dodatkowych do onéj przepisach. Następnie prowadzi się rachunek wpływających od włościan opłat, na mocy ogólnych przepisów ustawy o wykupie.

7) Pieniężne powinności, wykazane w listach rozrachunkowych wnoszą się przez włościan za pośrednictwem poborców podatków a gdzie ich niemasz za pośrednictwem starostów do kass powiatowych, przy czém robią się zaliczki tych opłat, które były wniesione przez

года. Таковые зачеты дѣлаются по представленіи крестьянами установленныхъ ст. 166 мѣстнаго положенія о поземельномъ устройствѣ крестьянъ въ губерніяхъ: Кіевской, Подольской и Волынской росписокъ помѣщиковъ, или ихъ повѣренныхъ, въ полученіи таковыхъ платежей. Примѣчаніе. Въ отмѣткахъ на копіяхъ съ уставныхъ грамотъ, согласно ст. 3-й настоящихъ правилъ, слѣдующіе съ крестьянъ платежи показываются по полугодіямъ, но уѣздныя казначейства обязаны принимать отъ сборщиковъ податей или старостъ всѣ приносимыя ими суммы, хотя бы суммы сіи были представлены въ казначейство до наступленія срока, установленнаго для взноса платежей, или размѣръ сихъ суммъ превышалъ бы полугодовой окладъ; въ семъ послѣднемъ случаѣ излишки должны быть зачитаемы за слѣдующее полугодіе.

8. Согласно ст. 120-й Высочайше утвержденнаго 19-го февраля 1861 года положенія о выкупѣ, порядокъ сбора выкупныхъ платежей съ отдѣльныхъ членовъ общества, а также порядокъ счетоводства и храненіе собранныхъ суммъ, и учетъ старосты или сборщика въ собранныхъ имъ и внесенныхъ въ казначейство суммахъ, предоставляется опредѣлить самому обществу.

9. Выкупные платежи по симъ правиламъ должны быть внесены въ казначейства за 4 мѣсяца 1863 года—сентябрь, октябрь, ноябрь и декабрь, къ 1-му января 1864 года, со льготою по 16-е января, а на будущее время, впредь до утвержденія выкупныхъ актовъ, взносъ платежей долженъ производиться, примѣняясь ст. 121-й Высочайше утвержденнаго 19-го февраля 1861 года положенія о выкупѣ, въ тѣ самые сроки, какіе установлены для платежа податей, т. е. за первое полугодіе сначала по 1-е марта, а за второе съ октября по первое января; причемъ дается плательщикамъ, допущенная и по взносу податей, пятнадцатидневная льгота, считая съ 1-го марта или съ 2-го января по 16-е число того или другаго мѣсяца.

10. Въ полученіи выкупнаго платежа уѣздное казначейство выдаетъ плательщику узаконенную квитанцію, которая предъявляется имъ сельскому обществу.

11. Кромѣ общаго установленнаго для уѣздныхъ казначействъ порядка отчетности, казначейства сіи обязываются о поступленіи съ крестьянъ, на основаніи настоящихъ правилъ, выкупныхъ платежей тою же отчетностію, какая установлена въ ст. 124-й Высочайше утвержденнаго 19-го февраля 1861 года положенія о выкупѣ. Примѣчаніе. По общей отчетности уѣздныя казначейства поступленіе сихъ платежей показываютъ отдѣльно отъ казенныхъ податей, въ числѣ суммъ, разнымъ мѣстамъ и лицамъ принадлежащихъ.

12. Вообще исправное поступленіе платежей, слѣдующихъ съ крестьянъ на основаніи настоящихъ правилъ, обезпечивается мѣрами установленными въ Высочайше утвержденномъ 19-го февраля 1861 года положеніи о выкупѣ.

13. Выдача поступившихъ отъ крестьянъ выкупныхъ платежей производится помѣщикамъ безъ особыхъ разрѣшеній казенной платы, и въ томъ самомъ количествѣ, въ какомъ оные поступятъ въ казначейство отъ крестьянъ.

14. По явкѣ помѣщика или его повѣреннаго въ казначейство для полученія слѣдующихъ ему по настоящимъ правиламъ выкупныхъ платежей, уѣздный казначей немедленно выписываетъ по книгѣ расходомъ внесенную крестьянами сумму, беретъ съ помѣщика росписку и тотчасъ выдаетъ ему деньги.

15. Если на крестьянахъ, до утвержденія выкупныхъ актовъ, окажутся недоимки въ платежахъ, слѣдующихъ съ крестьянъ по указу 30-го іюля 1863 года, то, по приведеніи въ извѣстность количества сихъ недоимокъ, способъ уплаты оныхъ помѣщикамъ будетъ опредѣленъ особо.

16. Приведеніе въ исполненіе настоящихъ правилъ возлагается на губернскія по крестьянскимъ дѣламъ присутствія, при содѣйствіи казенныхъ палатъ. (Сѣв. Поч. N. 237)

— *О выдачѣ въ настоящемъ году пособій духовенству западныхъ епархій.* Высочайше утвержденное присутствіе по дѣламъ православнаго духовенства, принимая во вниманіе, что нынѣшнее неудовлетворительное въ матеріальномъ отношеніи положеніе православнаго духовенства въ западномъ краѣ, гораздо менѣе обезпеченнаго въ средствахъ содержанія, нежели римско-католическое, естественно препятствуетъ развитію его гражданскаго значенія, и особенно вредно при совершающихся въ этомъ краѣ событіяхъ и при усиливающейся дѣятельности латино-польской пропаганды, всеподданнѣйше представляло **ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ** о необходимости принятія мѣръ, которыя могли бы безъ промедленія времени послужить сколько нибудь къ облегченію затрудненій, въ которыхъ находится православное духовенство западнаго края, и полагало для сего необходимымъ отпускать изъ казны съ нынѣшняго же года нѣкоторую сомму въ видѣ особаго пособія для сего духовенства, сверхъ статей расхода уже вошедшихъ въ государственную роспись.

Присутствіе полагало притомъ принять для производства сей суммы слѣдующія основанія, которыя, по журналу онаго, удостоены Высочайшаго утвержденія въ 14 день прошлаго апрѣля мѣсяца, именно: а) отпуску сему дать форму кредита, открытаго министерствомъ финансовъ на извѣстную сумму по каждой западной епархіи; б) деньги по каждой епархіи отпускать, по ассигновкамъ епархіальнаго начальства, непосредственно тѣмъ лицамъ, которымъ пособія будутъ назначены; в) распредѣленіе денежныхъ пособій изъ сей суммы между причтами предоставить исключительному усмотрѣнію епархіальнаго начальства, съ доведеніемъ только о сдѣланныхъ имъ по сему предмету распоряженіяхъ до свѣдѣнія учрежденнаго въ каждой губерніи особаго по обезпеченію духовенства губернскаго присутствія.

Нынѣ, вслѣдствіе сдѣланнаго г. оберъ-прокуроромъ святѣйшаго сунода по особому журналу присутствія представленія въ государственный совѣтъ, Высочайше утвержденнымъ 29 прошедшаго іюля журналомъ онаго назначено въ нынѣшнемъ году къ отпуску изъ государственнаго казначейства, экстраординарнымъ дополнительнымъ кредитомъ, 200 тысячъ руб. на улучшеніе быта православнаго духовенства въ западномъ краѣ, на изъясненныхъ выше сего Высочайше утвержденныхъ основаніяхъ, и кредитъ сей опредѣленъ для выдачи пособій лицамъ православнаго приходскаго духовенства, особенно въ томъ нуждающимся, въ дополненіе къ личному ихъ содержанію, а по расходамъ изъ сего кредита назначенъ льготный срокъ, указанный въ 37 и 38 ст. Высочайше утвержденныхъ 22 мая 1862 года правилъ о составленіи, разсмотрѣніи, утвержденіи и исполненіи государственной росписи и финансовыхъ смѣтъ министерствъ и главныхъ управленій (въ томъ соображеніи, что вновь ассигнуемая сумма не составляетъ штатнаго расхода). Тѣмъ же Высочайше утвержденнымъ мнѣніемъ государственнаго совѣта положено съ будущаго 1864 года вносить сей кредитъ въ смѣту святѣйшаго сунода.

Упомянутая сумма, назначенная для пособій православному приходскому духовенству всѣхъ западныхъ губерній, съ Высочайшаго соизволенія, распредѣлена между ними соотвѣтственными частями, и по такому распредѣленію, которое имѣетъ оставаться въ своей силѣ и на будущее время, впредь до могущей встрѣтиться надобности въ измѣненіи по указанію опыта, назначено: *для подольской губерніи двадцать-восемь тысячъ рублей, для виленской губерніи пятнадцать тысячъ руб., для гродненской двадцать-пять тысячъ руб., для ковенской двѣ тысячи рублей.* Затѣмъ, по учиненному съ г. министромъ финансовъ сношенію, сдѣлано распоряженіе о производствѣ въ семъ году означенныхъ выше суммъ изъ мѣстныхъ казенныхъ палатъ по требованіямъ епархіальнаго начальства въ пособіе лицамъ мѣстнаго православнаго духовенства. (Рус. Инв. Н. 239)

ВАРШАВА.

— На основаніи рѣшеній военныхъ судовъ, утвержденныхъ подлежащими военными начальниками—приговорены къ смертной казни чрезъ повѣшеніе: *въ Спрадзи:* начальникъ жандармовъ-вѣшателей Іосифъ Андрошекъ; жандармы-вѣшатели: Іосифъ Кѣрски, Андрей Кришка и Антонъ Савинскій. *Въ Киколѣ* (въ липновскомъ уѣздѣ): начальникъ жандармовъ-вѣшателей Іосифъ Свитальскій; *въ Влоцлавкѣ:* Янъ Козловскій жандармъ-вѣшатель и Іосифъ Борковскій за повѣшеніе приходскаго учителя въ г. Избицы.—Чрезъ разстрѣляніе: *въ Конинѣ:* организаторъ бандъ, Зыгмунтъ Варилкевичъ, а также *въ Ленчицы*—взятый въ мятежнической шайкѣ подпоручикъ Кржимовскій и б. унтеръ-офицеръ Недзялковскій. (Dz. Pow.)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

ВИЛЬНО.

5 сего ноября въ г. Вильнѣ въ костелѣ св. Іоанна были приведены къ очистительной присягѣ 23 чел., возвратившіеся изъ мятежническихъ шаекъ съ просьбою о помилованіи, а именно, дворяне: Леонардъ Бартошевичъ, Казимиръ Вирбша, Игнатій Гражевичъ, Михаилъ Залѣскій, Геронимъ Монкевичъ, Габріель Ягинтовичъ, Осипъ Болеславскій, Станиславъ Бутримовичъ, Владиміръ Снадскій, Ромуальдъ Невенгловскій, Іосифъ Глещинскій, Бернардъ Ходыкинъ, Леонардъ Дедзинскій, Петръ Осинскій и 9 чел. мѣщанъ и крестьянъ. Всѣмъ этимъ лицамъ, по окончаніи присяги, объявлено г. начальникомъ губерніи Всемилостивѣйшее **ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА** прощеніе, и затѣмъ они освобождены для водворенія въ мѣстахъ своего жительства, съ отдачею на благонадежное поручительство.

— Въ 241 N Сѣв. Поч. напечатано:

Франкфуртская газета „Europe" обнародовала письмо императора французовъ къ государямъ и вольнымъ городамъ, принадлежащимъ къ германскому союзу. Оно подписано Наполеономъ 4-го ноября н. ст. и контрасигнировано его министромъ иностранныхъ дѣлъ. Мы имѣемъ основаніе не сомнѣваться въ достовѣрности этого документа, такъ какъ онъ напечатанъ въ упомянутой газетѣ подъ рубрикою: „Сообщенія" и вѣроятно переданъ редакціи по распоряженію президента франкфуртскаго сейма.

Вотъ это письмо: „Высочайшіе и знаменитѣйшіе государи и вольные города, составляющіе свѣтлѣйшій германскій союзъ! Въ присутствіи событій, ежедневно являющихся и быстро слѣдующихъ другъ за другомъ, я считаю необходимымъ высказать всю мою мысль государямъ, которымъ ввѣрена участь народовъ.

„Всякій разъ, когда глубокія потрясенія колебали основанія и перемѣщали предѣлы государствъ, происходили торжественныя соглашенія, чтобы объединить новые элементы и освятить совершавшіяся преобразованія ихъ пересмотромъ. Таковъ былъ предметъ вестфальскаго трактата въ XVII вѣкѣ и переговоровъ вѣнскихъ въ 1815. На этомъ-то послѣднемъ основаніи и стоитъ нынѣ политическое зданіе Европы. А между тѣмъ, какъ вамъ не безызвѣстно, оно рушится со всѣхъ сторонъ.

„Если разсмотрѣть внимательно положеніе различныхъ странъ, невозможно не признать, что почти во всѣхъ мѣстахъ вѣнскіе трактаты разрушены, измѣнены, подвергнуты отрицанію и угрозамъ. Отсюда обязанности безъ правилъ, права безъ полномочій и притязанія безъ предѣловъ,—опасность тѣмъ болѣе страшная, что усовершенствованія, вызванныя цивилизаціей, соединившей народы другъ съ другомъ взаимностью вещественныхъ интересовъ, сдѣлали-бы войну еще болѣе разрушительною.

„Это—предметъ для глубокихъ размышленій. Для предпринятія какого-нибудь рѣшенія, не будемъ ждать, чтобы событія внезапныя, неотклонимыя, помрачили нашъ разсудокъ и увлекли насъ противъ нашей воли въ противоположныя направленія.

„И такъ, я обращаюсь къ вамъ съ предложеніемъ устроить настоящее и обезпечить будущее въ конгрессѣ.

„Призванному на тронъ Провидѣніемъ и волей французскаго народа, но воспитанному въ школѣ бѣдствій, мнѣ, быть можетъ, менѣе чѣмъ кому-нибудь другому дозволено невѣдѣніе правъ государей и законныхъ стремленій народовъ. И такъ, я готовъ, безъ предвзятой системы, внести въ международный совѣтъ духъ умѣренности и справедливости, обыкновенный удѣлъ тѣхъ, кто подвергся столькимъ различнымъ испытаніямъ.

„Дѣлая первый шагъ къ подобному предложенію, я не уступаю чувству тщеславія, но такъ какъ я государь, которому приписываютъ наиболѣе честолюбивыхъ замысловъ, то мнѣ близко къ сердцу доказать этимъ откровеннымъ и честнымъ поступкомъ, что моя единственная цѣль—достигнуть умиротворенія Европы безъ потрясенія. Если это предложеніе будетъ принято, то прошу васъ принять Парижъ мѣстомъ собранія.

„Въ томъ случаѣ, если союзные и дружественные съ Франціей государи сочтутъ приличнымъ возвысить своимъ присутствіемъ силу совѣщаній, я буду гордиться случаемъ предложить имъ радушное гостепріимство.

„Быть можетъ, Европа увидѣла бы нѣкоторую выгоду въ томъ, чтобы столица, откуда столько разъ подавался знакъ къ переворотамъ, сдѣлалась мѣстомъ конференцій, предназначенныхъ положить основы общаго умиротворенія.

„Пользуюсь этимъ случаемъ, чтобы возобновить вамъ увѣренія въ моей искренной привязанности и въ живомъ участіи, принимаемомъ мною въ процвѣтаніи государствъ союза.

„Затѣмъ, высочайшіе и знаменитѣйшіе государи и вольные города, составляющіе свѣтлѣйшій германскій союзъ, молю Бога, да сохранитъ Онъ васъ подъ своей святой и достойной защитой.

„Писано въ Парижѣ, 23-го октября (4-го ноября), лѣто отъ Р. Х. 1863.

(Подписалъ) *Наполеонъ.*

(Контрасигнировалъ) *Друэнъ де Люи.*

Въ Передовой статьѣ Н.241 Рус. Инв. напечатано:

Императоръ Наполеонъ приступилъ уже къ исполненію своего замысла: онъ отправилъ ко всѣмъ державамъ приглашеніе участвовать на конгрессѣ, долженствующемъ собраться въ Парижѣ. Въ скоромъ времени вниманіе публики обратится, вѣроятно, на другой вопросъ,—а именно, какой пріемъ, со стороны государствъ Европы, ожидаетъ торжественную инвитацію французскаго правительства и мы не удивимся, если при этомъ взоры обращены будутъ преимущественно на Россію.

Мы говорили уже, что Россія никогда не обнаруживала отвращенія отъ подобнаго способа разрѣшить существующія недоразумѣнія и распри. Она не имѣетъ причины страшиться конгресса. Конгрессъ могъ бы быть непріятенъ для нея, если бы она питала какіе либо корыстные замыслы и намѣревалась достигнуть ихъ, пользуясь всякаго рода замѣшательствами и смутами въ

włościan z góry za czas po 1-m września 1863 r. Takowe zaliczki czynią się po przedstawieniu przez włościan ustanowionych w art. 166 ust. m. o terrytorjalném urządzeniu włościan w gubernjach Kijowskiéj, Podolskiéj i Wołyńskiéj rewersów obywateli lub ich pełnomocników z otrzymania tych opłat. Uwaga. W adnotacjach na kopjach z listów nadawczych, zgodnie z art. 3 niniejszych przepisów, należne od włościan opłaty wykazują się wedle rat półrocznych lecz kassy powiatowe powinny przyjmować od poborców podatków lub starostów wszelkie summy przez nich wnoszone, chociażby takowe były przedstawione do kass przed terminem postanowionym dla opłat, lub też rozmiar onych przenosił półroczną ratę; w tym ostatnim wypadku przewyżki powinny być zaliczane na następne półrocze.

8) Zgodnie z art. 120 Najwyżéj zatwierdzonéj 19 lutego 1861 roku ustawy o wykupie, koléj odbierania wykupowych opłat od oddzielnych członków gminy, tudzież porządek rachunkowości i przechowanie zebranéj summy, nadto obrachunek starosty lub poborcy z zebranych i wniesionych do kassy summ zostawia się do uwagi saméjże gminy.

9) Opłaty wykupowe podług tych przepisów powinny być wniesione do kass za 4 miesiące 1863 roku—wrzesień, październik, listopad i grudzień, do 1 stycznia 1864 roku z ulgą aż do 16 stycznia, a w przyszłości aż do zatwierdzenia aktów wykupowych, wnoszenie opłat powinno odbywać się, stosownie do art. 121 Najwyżéj zatwierdzonéj 19 lutego 1861 r. ustawy o wykupie, w tych samych terminach, jak są postanowione dla opłaty podatków t. j. za pierwsze półrocze z początku do 1 marca, a za drugie od października do 1 stycznia; przyczém daje się wypłacającym, dozwolona i przy wypłacie podatków piętnastodniowa ulga, licząc od 1 marca lub 2 stycznia do 16 tegoż lub drugiego miesiąca.

10) Z otrzymania opłaty wykupowéj, kassa powiatowa wydaje kontrybuentowi prawną kwietację, która powinna być przez niego okazaną gminie.

11) Oprócz ogólnie postanowionéj dla kass powiatowych kolei rachunkowości, kassy te obowiązane są o wpływie od włościan na mocy niniejszych przepisów wykupowych opłat do takiegoż sprawozdania, jaka jest postanowiona w art. 124 Najwyżéj zatwierdzonéj 19 lutego 1861 roku ustawy o wykupie. Uwaga. W ogólném sprawozdaniu kassy powiatowe wpływanie tych opłat wykazują oddzielnie od podatków skarbowych, w liczbie summ do różnych osób i władz należących.

12) W ogóle regularne wpływanie podatków należnych od włościan z mocy przepisów niniejszych ubezpiecza się środkami ustanowionemi w Najwyżéj zatwierdzonéj 19 lutego 1861 r. ustawie o wykupie.

13) Wydawanie zebranych od włościan wykupowych opłat uskutecznia się na ręce obywateli bez szczególnych upoważnień izby skarbowéj, i w takiéj ilości, jaka wpłynęła do kassy od włościan.

14) Po stawieniu się obywatela lub jego pełnomocnika do kassy dla otrzymania należnych mu wedle niniejszych przepisów opłat wykupowych, kassjer powiatowy niezwłócznie zapisuje do księgi w rubryce rozchodu, wniesioną przez włościan summę, bierze od obywatela rewers i natychmiast wydaje mu pieniądze.

15) Jeżeli na włościanach przed zatwierdzeniem wykupowych aktów okażą się zaległości opłat należnych od włościan wedle ukazu 30 lipca 1863 roku, to po wykazaniu ilości tych niedoborów sposób opłaty tych należności obywatelom będzie osóbno oznaczony.

16) Wykonanie przepisów niniejszych poleca się gubernjalnym do spraw włościańskich urzędom przy pomocy izb skarbowych. (Pocz. półn.)

NAJWYŻSZY ROZKAZ.

O wydaniu w roku niniejszym zapomog dla duchowieństwa zachodnich djecezij. Najwyżéj zatwierdzony urząd w sprawach prawosławnego duchowieństwa, zważywszy, iż obecny niezadawalający pod względem materjalnym stan prawosławnego duchowieństwa w kraju zachodnim, daleko mniéj zabezpieczonego w środkach utrzymania, niż duchowieństwo rzymsko-katolickie, naturalnym sposobem przeszkadza rozwojowi jego spółczesnego znaczenia i szczególnie szkodzi przy obecnie dokonywających się w tym kraju wypadkach i przy wzmagającéj się działalności łacińsko-polskiéj propagandy, najpoddanniéj przedstawiał **JEGO CESARSKIEJ MOŚCI** o konieczności przedsięwzięcia środków, które mogłyby bez mitręgi posłużyć choć cośkolwiek do ulżenia trudności, w jakich znajduje się duchowieństwo prawosławne zachodniego kraju i znajdował dla tego nieodżownem wydawać ze skarbu, począwszy od roku bieżącego, niejakąś summę w guście osóbnéj zapomogi dla tegoż duchowieństwa, oprócz artykułów rozchodu które już weszły w rozpisanie rządowe.

Urząd zadecydował przy tém przyjąć dla wydawania téj summy następne zasady, które w dzienniku onegoż zaszczycone zostały Najwyższém zatwierdzeniem 14 zeszłego kwietnia, a mianowicie: a) wydaniu takowemu nadać formę kredytu otwartego przez ministerjum skarbu na pewną summę w każdéj djecezji, b) pieniądze w każdéj djecezji wydawać podług assygnówek władzy djecezalnéj, bezpośrednio tym osobom, którym zapomogi będą przeznaczone; c) rozdział pieniężnych zapomog z téj summy na kapłanów, zostawić do wyłącznego uznania władzy djecezalnéj z zawiadomieniem tylko o uczynionych w tym względzie rozporządzeniach do ustanowionego w każdéj gubernji osóbnego dla ubespieczenia duchowieństwa gubernjalnego urzędu.

Obecnie w skutek uczynionego przez p. ober prokurora najświątobliwszego synodu, w osóbnym dzienniku posiedzenia, przedstawienia do rady państwa, Najwyżéj zatwierdzonym 29 przeszłego lipca dziennikiem onego przeznaczono w obecnym roku do wydania z podskarbstwa państwa, jako nadzwyczajny dodatkowy kredyt 200 t. rub. na polepszenie bytu duchowieństwa prawosławnego w kraju zachodnim, na wyszczególnionych powyżéj Najwyżéj zatwierdzonych zasadach, i kredyt takowy zdecydowano wydać jako zapomogi prawosławnym duchownym szczególnie tego potrzebującym dla dopełnienia ich osobistego utrzymania, a względem rozchodów tegoż kredytu naznaczono termin ulgi, wskazany w 37 i 38 artykułach Najwyżéj zatwierdzonych 22 maja 1862 roku przepisów, o ułożeniu, rozpatrzeniu, zatwierdzeniu i wykonaniu rządowego i finansowych budżetów ministerjów i głównych zarządów (w téj uwadze, że nowo assygnowana summa nie jest etatowym rozchodem). Témże Najwyżéj zatwierdzonem zdaniem rady państwa postanowiono od przyszłego 1864 roku wnosić ten kredyt do budżetu najświątobliwszego synodu.

Rzeczona summa przeznaczona na zapomogi dla prawosławnego parafjalnego duchowieństwa wszystkich zachodnich gubernij z Najwyższego zezwolenia, rozdzielona została na nich w odpowiednich częściach i po takiéj dystrybucji, która ma pozostać w swéj mocy i nadal, aż do mogącéj wyniknąć potrzeby zmienienia wedle wskazania praktyki, przeznaczono: dla gubernji podolskiéj dwadzieści ośm tysięcy rub. dla gubernji wileńskiéj piętnaście tysięcy rub. dla grodzieńskiéj dwadzieścia pięć tysięcy, dla kowieńskiéj dwa tysiące rub. Następnie po zniesieniu się z ministrem skarbu wydano rozporządzenie co do wydawania w tym roku powyższych summ z miejscowych izb skarbowych, na zapotrzebowanie władzy djecezalnéj jako zapomogi osobom miejscowego prawosławnego duchowieństwa. (Inw. ross)

WARSZAWA.

Z mocy wyroków sądów polowych wojennych zatwierdzonych przez właściwych naczelników wojennych, skazani zostali na karę śmierci przez powieszenie: w Sieradzu: dowódzca żandarmów wieszających Józef Androszek; żandarmi wieszający: Józef Kierski, Andrzéj Kryszka i Antoni Sowiński.—w Kikole (w powiecie Lipnowskim): dowódzca żandarmów wieszających Józef Switalski;—w Włocławku: Jan Kozłowski żandarm wieszający i Józef Borkowski, za powieszenie nauczyciela elementarnego miasta Izbicy;—przez rozstrzelanie: w Koninie: organizator band, Zygmunt Waryłkiewicz—tudzież w Łęczycy ujęty w bandzie powstańców podporucznik Krzymowski i b. podoficer Niedziałkowski. (Dz. Pow.)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

WILNO.

D. 5 bieżącego listopada w kościele św. Jana zostali doprowadzeni do przysięgi oczyszczającéj 23 ludzi, którzy wrócili z band powstańczych z prośbą o zmiłowanie, a mianowicie dworzanie: Leonard Bartoszewicz, Kazimierz Wirbsza, Ignacy Grażewicz, Michał Zaleski, Hieronim Monkiewicz, Gabrjel Jagintowicz, Józef Bolesławski, Stanisław Butrymowicz, Włodzimierz Snadzki, Romuald Niewęgłowski, Józef Gleszczyński, Bernard Chodykin, Leonard Dedziński, Piotr Osiński; oraz 9 mieszczan i włościan. Wszystkim tym osobom po ukończeniu przysięgi ogłoszono przez p. naczelnika gubernji Najmiłościwsze **CESARZA JEGO MOŚCI** przebaczenie i następnie oni zostali oswobodzeni dla zamieszkania na uprzednich miejscach pobytu, z oddaniem na zaufaną porękę.

W Północnéj Poczcie wydrukowano:

Gazeta Frankfurcka „Europe" ogłosiła list cesarza Francuzów do mocarzów i wolnych miast, należących do Związku niemieckiego. List ten podpisany jest przez Napoleona 4 listopada n. st. i kontrasygnowany przez jego ministra spraw zagranicznych. My mamy zasadę niewątpić o wiarogodności tego dokumentu, ponieważ takowy jest wydrukowany pod rubryką: „Doniesienia" i zapewne udzielony był redakcji z rozporządzenia prezydenta sejmu frankfurckiego.

Brzmi zaś on jak następuje:

„Najwyżsi i najdostojniejsi książęta panujący oraz miasta wolne, składające najjaśniejszy Związek niemiecki,

„W obec wynurzających się i mnożących codzień zdarzeń, uznaję za niezbędne wypowiedzieć całą myśl moją przed panującymi, którym powierzona jest dola ludów.

„Ile-kroć głębokie wstrząśnienia zachwiały podstawy i nadwerężyły granice państw, tylekroć uroczyste umowy zachodziły, końcem uporządkowania nowych pierwiastków i uświęcenia, po ich przejrzeniu, dokonanych przeobrażeń

„Taki był przedmiot traktatu westfalskiego w wieku XVII i rokowań wiedeńskich w roku 1815. Dziś budowa polityczna Europy spoczywa na tych ostatnich podwalinach, a jednak nie tajno wam, że widzimy, jak też podwaliny zewsząd pękają. Jeżeli bacznie zważymy stan rozmaitych krajów niepodobna nieuznać, że we wszystkich niemal szczegółach traktaty wiedeńskie zniszczono, zmieniono, zapoznano lub że im zagrożono.

„Stąd powstały obowiązki bez prawidła, prawa bez dowodów i roszczenia bez hamulca. Niebezpieczeństwo tém straszliwsze, że udoskonalenia wprowadzone przez cywilizację, która skojarzyła z sobą ludy przez spójność potrzeb rzeczowych, uczyniłyby wojnę jeszcze nierównie zgubniejszą.

„Jest to przedmiotem ciężkiéj zadumy. Nie czekajmy z wyborem środka, dopóki wypadki nagłe, nie odparte, nie zmącą naszego sądu i nie uniosą nas mimowolnie, na sprzeczne prądy.

„Przekładam wam zatém urządzenie teraźniejszości i zabezpieczenie przyszłości na kongresie.

„Powołany na tron przez Opatrzność, przez wolę ludu francuzkiego, ale wychowany w szkole przeciwności, mniej podobno wolno mi niż komukolwiek zapoznawać i prawa panujących i sprawiedliwe pragnienia ludów. Owóż, gotów jestem, bez żadnego z góry przyjętego systematu wnieść na radę międzynarodową duch umiarkowania i sprawiedliwości, będący zwykłym udziałem tych, którzy przebyli tyle rozmaitych doświadczeń.

„Jeżeli zagajam podobne dzieło, nie ulegam wzruszeniu próżności; ale ponieważ jestem panującym, któremu najwięcéj przypisują zamiarów ambitnych, cięży mi na sercu chęć przekonania tym otwartym i prawym krokiem, że jedynym celem moim jest dójście bez wstrząśnień do uspokojenia Europy.

„W razie przyjęcia tego przełożenia, proszę wybrać Paryż na miejsce zjazdu.

„Gdyby panujący sprzymierzeńcy i przyjaciele Francji osądzili za właściwe podnieść, przez obecność swoję, powagę obrad, poczytam za chlubę przyjąć ich z serdeczną gościnnością.

„Europa znajdzie może jaką korzyść w tém, że stolica, z któréj tyle razy wypadały hasła wstrząśnień, zostanie siedliskiem obrad mających rzucić podstawy powszechnego pokoju. Korzystam z téj zręczności do ponowienia uręczeń szczerego przywiązania i żywego udziału, jaki biorę w pomyślności państw Związku.

„Przyczém, najwyżsi i najdostojniejsi książęta panujący i miasta wolne, składające najjaśniejszy Związek niemiecki, proszę Boga, aby was miał w swojéj świętéj i godnéj straży.

„Pisano w Paryżu, dnia 4 listopada, roku łaski 1863.

(podpisano). Napoleon.

Kontrasygnował Drouyn de Lhuys."

W artykule wstępnym Inwalida Rossyjskiego wydrukowano: „Cesarz Napoleon przystąpił już do wykonania swego zamysłu: posłał już do wszystkich mocarstw wezwanie uczęstniczenia na kongresie mającym zebrać się w Paryżu. Niebawem uwaga publiczności zwróci się zapewnie na inną kwestję, a mianowicie, jakie przyjęcie ze strony państw europejskich oczekuje uroczyste zaprosiny rządu francuzkiego i my się niezadziwim, jeśli przy tém uwaga zwróconą będzie szczególnie na Rossję.

„Mówiliśmy już, iż Rossja nigdy nieokazywała wstrętu od podobnego sposobu rozstrzygnięcia istniejących nieporozumień i sporów. Ona niema przyczyny lękać się kongresu. Kongres mógłby być dla niéj nieprzyjemnym, jeśliby ona żywiła jakiekolwiek egoistyczne zamysły i zamierzała osiągnąć je, korzystając ze wszelkiego rodzaju zamieszek i nieporządków w Europie; lecz nic podobnego

Европѣ; но ничего этого въ дѣйствительности не существуетъ: Россія желаетъ сохранить лишь то, что принадлежитъ ей по праву, что упрочено за нею исторіею и самыми священными трактатами и не предъявляетъ притязаній на то пресловутое округленіе границъ, которое теперь въ такой модѣ почти повсюду. Хотя Daily-News и замѣчалъ на дняхъ весьма саркастически, что уполномоченные европейскихъ державъ на конгрессѣ уподобятся голоднымъ волкамъ, которые только и будутъ стараться отгрызть другъ у друга руку или ногу, можно сказать положительно, что Россія не покажетъ примѣра такого необузданнаго аппетита. Но если русское правительство не воодушевлено никакими корыстными замыслами и стремленіями къ захватамъ чужаго достоянія, если оно не противилось никогда мысли о конгрессѣ, то еще менѣе, конечно, имѣетъ оно причины противиться конгрессу съ такими возвышенными цѣлями, съ которыми задумалъ его императоръ Наполеонъ. Дѣло идетъ объ отстраненіи всего, что тяготѣло доселѣ ложью на международныхъ отношеніяхъ Европы, о прочномъ установленіи ихъ на вѣчныхъ законахъ правды, на взаимномъ довѣріи и на вѣрно понятыхъ интересахъ правительствъ и народовъ. Императоръ Наполеонъ приглашаетъ европейскія державы объясниться откровенно и безъ задней мысли о вопросахъ, которые, въ настоящее время, волнуютъ умы,—и не Россія, конечно, будетъ противиться подобному призыву: она не боится свѣта, она не желаетъ ничего болѣе, какъ представить свои дѣйствія на торжественное обсужденіе всего міра. Именно въ польскомъ вопросѣ, который считается больнымъ мѣстомъ Россіи, она можетъ только выиграть отъ его подробнаго и безпристрастнаго разъясненія. Но при этомъ она имѣетъ право требовать только одного,—чтобы истина высказывалась безъ утайки, чтобы она не затемнялась предзаданными намѣреніями и цѣлями, чтобы обсужденіе теперешняго бѣдственнаго положенія Польши руководимо было дѣйствительнымъ желаніемъ умиротворить эту націю, а не замыслами выработать такія рѣшенія, которыя, принося одинаковый вредъ Польшѣ и Россіи, оказались бы выгодны только для какихъ нибудь другихъ сторонъ.

Если вѣрить на слово тому патетическому мѣсту, въ которомъ императоръ Наполеонъ призываетъ царство благодати на землю, то Россія не должна опасаться никакихъ неблаговидныхъ для себя намѣреній со стороны конгресса; но если, не обольщаясь фразами, вникнуть внимательно въ дѣло, то оно представляется въ совершенно другомъ свѣтѣ. Существуетъ ли возможность, дѣйствительно, положиться на торжественный призывъ къ соглашенію и миру, когда самый призывъ этотъ отличается всѣмъ безцеремоннымъ искаженіемъ истины, которымъ питался доселѣ польскій вопросъ? Возможно ли довѣриться этимъ широковѣщательнымъ заявленіямъ объ отреченіи отъ всякихъ предразсудковъ, злопамятства и коварныхъ замысловъ, когда вся рѣчь императора Наполеона, отъ первой строки до послѣдней, пропитана тѣмъ же духомъ, въ которомъ не переставала дѣйствовать французская политика по польскому вопросу? Императоръ Наполеонъ продолжаетъ считать возстаніе Польши національнымъ дѣломъ, когда ему должно быть извѣстно, лучше чѣмъ кому другому, откуда шло главное возбужденіе къ этому возстанію. Онъ ставитъ, по прежнему, на одну ногу русскую армію съ мятежническими шайками, марая ее упрекомъ въ жестокостяхъ, а между тѣмъ кто же какъ не онъ, грозный каратель мятежей, могъ бы оцѣнить всю благоразумную увѣренность русскаго правительства? Онъ говоритъ, что Россія попираетъ трактаты, между тѣмъ какъ она заслуживаетъ упрекъ этотъ менѣе чѣмъ всякая другая великая держава,—между тѣмъ, какъ вся исторія, начиная съ 1815 года, свидѣтельствуетъ, что Франція являлась первою повсюду, гдѣ только была возможность нанести ударъ работѣ вѣнскаго конгресса. Онъ выражаетъ сожалѣніе, что русское правительство не хотѣло выслушать „безкорыстные совѣты,“ которые были даны ей полъ-Европою, и умалчиваетъ, что если они и не были приняты, то вовсе не изъ непонятнаго упрямства: Россія сама вызвала эти совѣты; Россія ничего не желала такъ искренно, какъ воспользоваться всѣмъ, что могли бы они заключать практическаго и годнаго для умиротворенія Польши; но совѣты эти, съ одной стороны (мы говоримъ о перемиріи съ мятежниками), были оскорбительны для ея достоинства, а съ другой—если бы она немедленно и въ точности привела ихъ въ исполненіе, то доставила бы этимъ только новую пищу мятежу. Можетъ ли императоръ французовъ думать искренно, что совѣты, о которыхъ идетъ рѣчь, клонились къ цѣли, когда революціонная польская партія, во все время, пока происходило ихъ обсужденіе, не переставала повторять, что Польша никакъ не удовольствуется предлагавшимися мѣрами, что она не положитъ оружія, не прекратитъ борьбы?....

Изъ Вѣны пишутъ, отъ 1-го ноября, въ *Кельнскую Газету*: „Въ настоящее время положеніе дипломатическихъ дѣлъ состоитъ вообще въ слѣдующемъ: Англія не отрицаетъ правъ Россіи на Польшу; Австрія не можетъ ихъ отрицать, по причинѣ тождественности своихъ интересовъ съ русскими, а Франція не сдѣлаетъ этого одна. Австрійское правительство желаетъ, чтобы Россія имѣла такую же власть въ своихъ польскихъ владѣніяхъ, какую Австрія имѣетъ въ той части Польши, которая ей принадлежитъ. Поэтому Вѣнскій кабинетъ не приступитъ ни къ какой мѣрѣ, вслѣдствіе которой власть Россіи въ Польшѣ подверглась бы ослабленію.“ (Мос. Вѣд. N. 234)

— Въ „l'Indépendance Belge“ пишутъ о рѣчи Наполеона: „Вчера, пробѣгая рѣчь, мы сочли ее миролюбивою; сегодня мы можемъ только остаться при этомъ мнѣніи. „Débats,“ „Presse“, „France“ того же мнѣнія, даже „Opinion Nationale“ и „Siécle“ думаютъ такъ же,“ Послѣднее свое мнѣніе „l'Indépendance Belge“ основываетъ на молчаніи „Opinion Nationale и Siécle“ и на отзывѣ одного изъ своихъ парижскихъ корреспондентовъ, который говоритъ, что „партія „Opinion Nationale“ и „Siécle“ только, вполовину, довольна рѣчью. Разбирая сказанное о польскомъ вопросѣ, „единственномъ, изъ котораго могла бы возникнуть война, „l'Indépendance Belge“ разсуждаетъ прямо противоположно „l'Europe.“ „Императоръ,“ говоритъ она, „предложилъ искусный путь, который, несмотря на неудачу общаго дѣйствія, дастъ новое основаніе къ дипломатическимъ переговорамъ. Этимъ самымъ изолированное дѣйствіе окончательно покинуто, а чѣмъ труднѣе будетъ достигнуть назначенной цѣли, тѣмъ сильнѣе уменьшатся шансы къ войнѣ, къ войнѣ немедленной... Россія уже приняла, въ принципѣ, европейскій конгрессъ. Слѣдовательно, обращеніе императора къ Европѣ не относится къ Россіи. Значитъ, не противъ ли Австріи и Англіи, отказавшихся поддержать Францію, направлены слова императора, и особенно не противъ Австріи ли, которая хватается за клочки трактатовъ 1815 года, какъ за палладій своего существованія? Финансовый міръ уже подумалъ о томъ, и вмѣсто войны противъ Россіи для освобожденія Польши, онъ уже составилъ франко-русскій союзъ, ведущій къ тому же результату, но насчетъ имперіи Габсбурговъ.“ (Гол. N. 287).

Подробности о Кучинскомъ.—Morning-Post сообщаетъ слѣдующія извѣстія о Кучинскомъ, недавно убитомъ по приказанію подземнаго польскаго правительства: „Г. Кучинскій былъ человѣкъ въ лучшей порѣ своей жизни и отличался неутомимою дѣятельностью и опытностью въ дѣлахъ. Но несмотря на свои блестящія способности, онъ былъ нелюбимъ въ такъ называемомъ польскомъ народномъ кружкѣ, хотя и имѣлъ большія связи съ самыми извѣстными политическими дѣятелями Галиціи. Онъ былъ полякъ и, по своимъ убѣжденіямъ, былъ приверженцемъ политической системы маркиза Велепольскаго. Кучинскій отличался живостью характера и чрезвычайною энергіей, которая, какъ говорятъ, доходила до дерзости, въ особенности въ обращеніи съ подчиненными. Подъ его предсѣдательствомъ велись безчисленные политическіе процесы, которыми, въ настоящее время, обремененъ львовскій областной судъ. Только весьма небольшая часть этихъ дѣлъ кончена теперь, и по нимъ послѣдовало рѣшеніе, между тѣмъ какъ галиційскія тюрьмы переполнены людьми, взятыми по подозрѣнію, которые не могутъ дождаться суда. Замѣчательно, что областной судебный совѣтникъ Кучинскій велъ дѣло депутата Рогавскаго и по приказанію убитаго послѣдовалъ арестъ г. Рогавскаго. Говорятъ, что Кучинскій былъ одаренъ чрезвычайною памятью и, несмотря на огромное число слѣдствій по политическимъ дѣламъ, находившихся подъ его руководствомъ, ничего не записывалъ; теперь опасаются, что много данныхъ погибло съ его смертью и въ дѣлахъ произойдетъ большая путаница; нѣкоторыя дѣла придется переслѣдовать, а арестованныя лица будутъ томиться въ темницахъ. Прошедшая карьера этого совѣтника, который, къ несчастію, оставилъ послѣ себя вдову и трехъ дѣтей, памятна всѣмъ: въ 1849 году онъ былъ членомъ императорской королевской военно-судной комисіи въ Венгріи, приговоры которой подписывались знаменитымъ фельдцейхмейстеромъ Гайнау. Въ 1860 году капитанъ-аудиторъ Кучинскій сдѣлался областнымъ судебнымъ совѣтникомъ во Львовѣ и перешелъ въ гражданскую службу, которую кончилъ печально. Газета „Vaterland“ говоритъ, что смертный приговоръ тайнаго польскаго правительства г. Кучинскій нашелъ у себя въ кабинетѣ, на столѣ, за 14 дней до его исполненія. Интересно, что, два года назадъ, вѣнскія газеты сообщили собственноручное прошеніе ученика львовской гимназіи Кучинскаго, поданное на высочайшее имя императора: въ этомъ прошеніи ученикъ всеподданнѣйше просилъ его величество перевести его въ одно изъ вѣнскихъ учебныхъ заведеній, такъ какъ во Львовѣ онъ не могъ оставаться, по причинѣ ужасныхъ преслѣдованій со стороны класныхъ товарищей, за вѣрноподданнѣйшія чувства, которымъ онъ отличался. Этотъ мальчикъ былъ сынъ г. Кучинскаго; его лично представили императору, повелѣвшему исполнить его прошеніе.—„Vaterland“ сообщаетъ при этомъ, что и предсѣдатель слѣдственной коммисіи въ Львовѣ, баронъ фонъ-Польбергъ, получилъ смертный приговоръ отъ польскаго жонда.

(Гол. N. 285).

Царство Польское и его торговыя сношенія съ Имперіею.

Въ настоящее время, когда торговыя сношенія дѣлаютъ солидарными интересы народовъ, кажется, что торговыя сношенія царства Польскаго съ Россіею должны имѣть важное вліяніе на судьбу и будущее царства Польскаго.

Съ 1815 года, т. е. съ эпохи, когда польскій престолъ сдѣлался достояніемъ русскихъ Императоровъ, въ лицѣ Императора Александра I, Государь этотъ и его преемники, въ заботахъ о благосостояніи царства Польскаго, старались облегчить сбытъ туземныхъ произведеній въ Имперію.

Царство Польское по поводу малочисленности населенія и существовавшаго тогда неравномѣрнаго распредѣленія имѣній, никогда не могло бы само собою создать торговыхъ элементовъ. Въ самомъ дѣлѣ, только съ 1815 г. могли постепенно появляться въ царствѣ фабрики, заводы, мануфактуры и города исключительно промышленные, какъ Лодзь, Кельцы и др., которые сбытъ своихъ произведеній нашли не внутри царства, а въ Имперіи. Главный рынокъ для сбыта польскихъ: сахара, обоевъ, сукна, шерстяныхъ издѣлій, издѣлій новаго серебра и другихъ произведеній—Россія.

Польскія сукна посылаются черезъ Россію даже въ Китай, гдѣ въ нѣкоторомъ отношеніи, со вредомъ для торговли Имперіи, соперничаютъ съ русскими суквами.

До какой степени преимущество это было выгодно для польскихъ купцовъ и, напротивъ, невыгодно для русскихъ, объ этомъ свидѣтельствуетъ безпристрастный историкъ польскаго мятежа 1831 г. Смитъ (Geschichte des polnischen Aufstandes), который, ссылаясь на польскіе источники, говоритъ, что русскіе купцы послѣ мятежа 1831 г., понявъ, изъ найденнаго письма министра статсъ-секретаря Грабовскаго, настоящее положеніе дѣла, охотно предлагали 15 милліоновъ р. с., лишь бы только царство Польское подчинено было общему для всей имперіи тарифу.

Сбытъ польскихъ произведеній въ Имперіи тѣмъ болѣе обезпеченъ, что польскія мануфактурныя и фабричныя произведенія имѣютъ преимущество предъ иностранными и могутъ съ ними соперничать, удерживая выгодныя цѣны.

Преимущество это заключается именно въ томъ, что линія русскихъ таможенъ перенесена на западныя границы царства. Такое расположеніе таможенъ достаточно, чтобы сдѣлать царство въ торговомъ отношеніи богатою страною, какими вообще бываютъ пограничныя страны, входящія въ составъ могущественнаго государства. Естественнымъ послѣдствіемъ учрежденія таможенной линіи на западной границѣ царства было быстрое развитіе внутренней торговли царства. Коммисіонерства нашли въ этомъ источникъ значительныхъ выгодъ и богатства, такъ какъ царство Польское, по своему положенію, составляетъ какъ бы главное депо имперіи въ ея торговыхъ сношеніяхъ съ западною Европою и служило ей посредникомъ.

Такъ, напримѣръ, во время крымской войны, снабженіе русской арміи провіантомъ доставило царству громадныя выгоды, которое въ этомъ случаѣ воспользовалось удобствомъ своего пограничнаго положенія. Въ торговомъ и промышленномъ отношеніяхъ судьба царства Польскаго тѣсно связана съ судьбою имперіи, и процвѣтаніемъ своей промышленности и торговли царство Польское единственно обязано положенію таможенной линіи имперіи.

w rzeczywistości nieistnieje: Rossia życzy tylko zachować to co do niéj należy podług prawa, co przy niéj jest umocowanem dziejami i najświętszemi traktatami, a wcale nie objawia pretensij na to okrzyczane zaokrąglenie granic, jakowe jest teraz w modzie wszędy. Chociaż Daily News zauważył w tych dniach bardzo sarkastycznie, że pełnomocnicy mocarstw europejskich na kongresie podobni będą do głodnych wilków, którzy tylko starać się będą odgryźć jeden drugiemu rękę lub nogę, można jednak stanowczo twierdzić, że Rossja niedà przykładu takiego niepohamowanego apetytu. Lecz jeśli rząd rossyjski nie powoduje się żadnemi widokami korzyści i dążnością do zaboru cudzéj własności, jeśli nieprzeciwiał się nigdy myśli o kongresie, to jeszcze naturalnie mniéj ma on powodów sprzeciwiać się kongresowi z takiemi wzniosłemi celami z jakiemi pomyślał go cesarz Napoleon. Chodzi o usunięcie wszystkiego co ciężyło dotychczas fałszem na międzynarodowych stosunkach Europy, o trwałe ustalenie ich na wiecznych prawach sprawiedliwości, na wzajemném zaufaniu i na wiernie zrozumianych interesach rządów i narodów. Cesarz Napoleon wzywa mocarstwa europejskie wynurzyć się otwarcie i bez wstecznych myśli w kwestjach, które obecnie burzą umysły,— i zapewne że nie Rossja będzie się sprzeciwiać podobnemu wezwaniu: ona nielęka się światła, ona nic więcéj niechce jak przedstawić swe czynności na uroczyste osądzenie całego świata. Mianowicie w kwestji polskiej, która uważa się za słabą stronę Rossji, ona może tylko wygrać przez jéj szczegółowe i bezstronne wyjaśnienie. Lecz przy tém ona ma prawo, wymagać tylko jednéj rzeczy, żeby prawda wypowiadała się bez zatajenia, żeby takowa niemroczyła się naprzód założonemi zamiarami i celami, żeby osądzenie teraźniejszego nieszczęśliwego stanu Polski przewodniczyło się rzeczywistém życzeniem uspokojenia tego narodu, a nie zamysłami wypracować takie rozstrzygnienie, które przynosząc jednostajną szkodę Polsce i Rossji, byłoby korzystném dla innych jakichkolwiek stron.

„Jeżeli wierzyć na słowo temu patetycznemu miejscu, w którém cesarz Napoleon wzywa królestwo błogosławieństwa na ziemię, to Rossja niepowinna lękać się żadnych niekorzystnych dla się zamiarów ze strony kongresu; lecz jeśli niełudząc się frazesami, wnikniemy uważnie w istotę rzeczy, to ta się przedstawia całkiem w innem świetle. Czy istnieje możność rzeczywiście, by polegać na uroczystém wezwaniu do zgody i pokoju, kiedy samo wezwanie to odznacza się całkowitém wypaczeniem prawdy bez ceremonji, jakowém zasilała się dotychczas kwestja polska? Czyż można zaufać tym rozgłośnym wyrazom o zrzeczeniu się wszelkich przesądów, zawziętości i wykrętnych zamysłów, wówczas, gdy cała mowa cesarza Napoleona od początku aż do końca, przesiękła tym duchem, w którym nieprzestała działać polityka francuzka w kwestji polskiéj? Cesarz Napoleon nieprzestaje uważać powstania Polski za sprawę narodową, wówczas kiedy mu powinno być wiadomém lepiéj niż komu innemu, zkąd pochodziła główna pobudka do tego powstania. On stawia po dawnemu na jednéj równi armję rossyjską z bandami powstańczemi, czerniąc ją zarzutem okrucieństwa, a tym czasem któż jeśli nie on sam, pogromca rokoszów, mógłby ocenić całe mądre umiarkowanie rządu rossyjskiego? On powiada, że Rossja depce traktaty, gdy tymczasem ona zasługuje na ten zarzut mniéj niż każde wielkie mocarstwo, *gdy tymczasem cała historja począwszy od 1815 roku świadczy*, iż Francja stawała pierwsza wszędzie, gdzie tylko była możność zadać cios pracy kongresu wiedeńskiego. On ubolewa że, rząd rossyjski niechciał usłuchać „rad bezstronnych“ które były jéj dawane przez Europę i zamilcza, iż jeśli takowe niebyły przyjęte, to wcale nie przez niepojęty upor: Rossja sama wywołała te rady; Rossja niczego niepragnęła tak szczerze jak skorzystać ze wszystkiego co by takowe mogły zawierać praktycznego i zdolnego do uśmierzenia Polski; lecz rady te, z jednéj strony (mamy na myśli zawieszenie broni z powstańcami) były obrażającemi jéj godność, a z drugiéj, jeśliby ona niezwłocznie i ściśle je wykonała, przez to dodałaby tylko nowego żywiołu powstaniu. Czyż może cesarz Francuzów myśleć szczerze, że rady, o których mowa, prowadziły do celu, wówczas gdy polska partja rewolucyjna, przez cały czas póki trwało ich osądzenie, nieprzestawała powtarzać, że Polska wcale nie zadowolni się proponowanemi środkami, że ona nie położy broni, nie zaniecha walki?...“

Z Wiednia piszą pod d. 1 listopada do Gazety Kolońskiéj: „Obecnie stan spraw dyplomatycznych jest w ogóle następujacy: Anglja nie zaprzecza praw Rossji do Polski; Austrja nie może ich zaprzeczać z przyczyny tożsamości swych interesów z Rossjanami, a Francja sama jedna tego nie uczyni. Rząd austrjacki życzy, aby Rossja miała takąż samą władzę w swych polskich posiadłościach, jaką Austrja ma w téj części Polski, która do niéj należy. Dla tego gabinet wiedeński nie przystąpi do żadnego środka, skutkiem którego władza Rossji w Polsce uległa by osłabieniu. (Mosk. wład.)

— W „Indépendance Belge“piszą o mowie Napoleona: „Wczoraj przebiegając mowę, my ją uważaliśmy za pokojową; dzisiaj możemy pozostać tylko przy tém zdaniu. „Débats“ „Presse“ „France“ sątegoż zdania, nawet Opinion Nationale i Siècle myślą podobnież. Ostatnie swe zdanie l'Indépendance belge zasadza na milczeniu Opinion Nationale i Siécle i na odezwie jednego ze swych paryzkich korrespondentów, który powiada, iż partja Opinion Nationale i Siécle tylko w połowie jest zadowolona z mowy. Rozbierając to, co jest powiedzianém o kwestji polskiéj, jedynéj, z któréjby mogła wyniknąć wojna, l'Indépendance belge decyduje zupełnie przeciwnie niż l'Europe. „Cesarz, powiada ta ostatnia „zaproponował sztuczną drogę, która niezważając na niepowodzenie wspólnego działania da nową zasadę do dyplomatycznych sporów. Przez to samo odosobnione działanie jest zupełnie zaniechane, i czém trudniéj będzie osiągnąć naznaczony cel, tém bardziéj zmniejszą się szanse do wojny, wojny niezwłocznéj.... Rossja już przyjęła w zasadzie kongres europejski. A zatém zwrócenie się cesarza do Europy niestosuje się do Rossji. Ztąd wypada, że czy tylko nie przeciw Austrji i Anglji, które odmówiły podtrzymywać Francję, zwrócone są słowa cesarza, a szczególnie czy tylko nie przeciw Austrji, która chwyta się za kawałki traktatów 1815 r. jako za palladium swego istnienia? Świat finansowy pomyślał już o tém i zamiast wojny przeciwko Rossji dla wyswobodzenia Polski, już ułożył francuzko-rossyjski związek prowadzący do tegoż rezultatu, lecz kosztem cesarstwa Habsburgów.“ (Głos.)

— „Morning Post“ podaje następne szczegóły o Kuczyńskim, który niedawno został zabity z rozkazu podziemnego rządu polskiego: „P. Kuczyński był człowiekiem w najlepszym wieku swego życia i odznaczał się niezmordowaną działalnością i doświadczeniem w sprawach. Lecz mimo swe znakomite zdolności, on niebył lubiony w tak zwaném polskiém kółku narodowém, lubo miał wielkie stosunki z najznakomitszymi politycznymi ludźmi w Galicji. Był on Polakiem i ze względu na swe przekonania był zwolennikiem systematu Wielopolskiego. Kuczyński był charakteru żywego i nadzwyczajnéj energji; która, jak mówią, dochodziła do zuchwałości, szczególnie w postępowaniu z podwładnymi. Pod jego prezydencją prowadziły się liczne polityczne processa, któremi obecnie jest obarczony lwowski sąd obwodowy. Tylko bardzo niewielka liczba tych spraw została obecnie ukończona, i wydano na nie wyroki, gdy tymczasem galicyjskie więzienia są przepełnione ludźmi, ujętymi wskutek podejrzenia, którzy niemogą doczekać się sądu. Trzeba wiedzieć, że obwodowy sądowy radca Kuczyński prowadził sprawę deputata Rogawskiego i z rozkazu zabitego nastąpiło aresztowanie Rogawskiego. Mówią, że Kuczyński posiadał niezwyczajną pamięć i niezważając na wielką liczbę śledztw politycznych, znajdujących się pod jego przewodnictwem nic nie zapisywał; teraz obawiają się, że wiele danych zginęło z jego śmiercią i w sprawach nastąpi wielka gmatwanina; niektóre sprawy trzeba będzie śledzić na nowo, i aresztowani będą męczyć się w więzieniach. Przeszły zawod tego radcy, który na nieszczęście zostawił po sobie wdowę i troje dzieci, pamiętnym jest dla wszystkich: w 1849 r. on był członkiem królewsko-cesarskiéj wojenno-sądowéj kommissji w Węgrzech, któréj wyroki podpisywał znany fellcejgmejster Hajnan. W 1860 roku kapitan audytor Kuczyński, stał się obwodowym sądowym radcą we Lwowie i przeszedł do służby cywilnéj, którą tak smutnie zakończył. Gazeta „Vaterland“ powiada, iż wyrok śmierci tajnego polskiego rządu p. Kuczyński znalazł u siebie w gabinecie, na stole, na 14 dni przed jego spełnieniem.

Ciekawém jest, iż przed dwóma laty gazety wiedeńskie podały własnoręczną prośbę ucznia lwowskiego gimnazjum Kuczyńskiego, podaną na najwyższe imię cesarskie i w téj prośbie uczeń najpoddaniéj prosił jego cesarską mość przeprowadzić go do jednego z wiedeńskich zakładów naukowych, ponieważ we Lwowie on niemógł zostawać z powodu nadzwyczajnych prześladowań ze strony kolegów szkolnych, za wiernopoddańcze uczucia, któremi się on odznaczał. Ten chłopiec był synem p. Kuczyńskiego; jego osobiście przedstawiono cesarzowi, który rozkazał wypełnić jego prośbę. „Vaterland“ podaje przy tém, iż i prezes śledczéj kommissji we Lwowie baron von Polberg otrzymał wyrok śmierci od rządu polskiego. (Głos.)

Królestwo Polskie i jego stosunki handlowe z Cesarstwem Rosyjskiem.

Dziś, kiedy stosunki handlowe utrwaliły solidarność interesów i wspólność przyszłości pomiędzy narodami, stosunki handlowe istniejące pomiędzy Królestwem Polskiém a Cesarstwem Rossyjskiém, jak sie zdaje, muszą mieć ważny wpływ na losy i przyszłość pierwszego z tych dwóch krajów.

Od 1815 roku, to jest od czasu kiedy Cesarzowie Rossyjscy zostali powołani na tron Polski w osobie J. C. M. Aleksandra I, monarcha ten i jego następcy, bezustannie aż do dzisiejszego dnia, zajmowali się pomyślnością tego kraju; w tym celu utatwili odbyt jego płodów wewnątrz cesarstwa.

Królestwo Polskie z powodu nieliczności swéj ludności i istniejącéj natenczas niestosunkowości w rozdziale majątków, nie mogłoby było nigdy, samo przez się utworzyć żywiołu handlowego, gdyby mu w tym celu nie przychodzono w pomoc.

W istocie dopiero od tegoż 1815 r. mogły stopniowo powstać w Królestwie w dosyć znacznéj liczbie rękodzielnie, fabryki i zakłady przemysłowe, oraz miasta wyłącznie rękodzielnicze, jak Łódź, Kielce i t. p., które znalazły odbyt na swe płody, nie wewnątrz Królestwa, lecz w Cesarstwie; dla cukru, obić papierowych, sukna, w ogóle tkanin, wyrobów platerowanych i innych płodów polskich, główny rynek handlowy stanowi Rossja.

Sukna polskie nawet przeprowadzane są przez Rossję na transito aż do Chin, gdzie współzawodniczą, do pewnego punktu ze szkodą handlu Cesarstwa, z podobnemi wyrobami rossyjskiemi.

Do jakiego stopnia ta opiekuńcza taryfa była korzystna dla Polaków, a przeciwnie stratna dla Rossjan, o tém świadczy bezstronny historyk polskiego rokoszu (Geschichte des polnischen Aufstandes) Th. Smith, powołując się na źródła, a mianowicie: że kiedy kupcy rossyjscy, po rokoszu 1831 r. przekonali się ze znalezionego listu ministra sekretarza stanu Grabowskiego o prawdziwym stania rzeczy, z chęcią ofiarowali 15 miljonów rubli srebrem, ażeby Polaków podciągnąć pod ogólną dla całego państwa taryfę.

Ten odbyt w ogóle tém bardziéj jest zapewniony, że wyroby rękodzielni i fabryk polskich mają przewagę nad wyrobami fabryk zagranicznych i mogą z niemi współzawodniczyć, będąc sprzedawane po cenach korzystnych.

Przewaga ta pochodzi jedynie z tego, że linja komor rossyjskich przeniesioną została na zachodnią granicę Królestwa;— takie położenie komor było dostateczne do uczynienia Polski bogatą pod względem handlowym, bogatą jak każdy kraj nadgraniczny, wchodzący w skład potężnego państwa; a naturalném następstwem téj saméj przyczyny, był nadzwyczaj szybki wzrost wewnętrznego handlu w Królestwie.

Spedytura, to jest handel komisjonerski, znalazł w tém źródło niesłychanéj pomyślności i bogactwa, bo Królestwo, przez swe położenie, stanowiąc niejako główny skład dla Cesarstwa w jego stosunkach z Europą Zachodnią, służy mu tym sposobem za handlowego pośrednika.

W czasie wojny Krymskiéj, naprzykład, czyż dla handlu polskiego nie stała się źródłem bogactwa, łatwość zaopatrywania w żywność armję rossyjską, łatwość wynikająca jedynie z nadgranicznego położenia tego kraju?

Pod względem handlowym i przemysłowym losy Polski są ściśle złączone z losami Rossji, a w skutku tego Królestwo zawdzięcza swą pomyślność, prawie wyłącznie, położeniu linji komor rossyjskich.

Handlowa pomyślność Polski jawnie się okazuje z tego, że nietylko uznano za konieczne przeprowadzić drogi

Проведеніе желѣзныхъ дорогъ изъ царства въ Австрію и Пруссію и принятыя правительствомъ предложенія о сооруженіи новыхъ линій для соединенія царства съ сѣверными и южными губерніями имперіи ясно указываютъ на путь развитія и процвѣтанія польской торговли.

Пусть подумаютъ, чтобы сдѣлалось съ царствомъ Польскимъ, еслибъ Россія, удовлетворяя единственно лишь собственнымъ своимъ интересамъ, удержала линію своихъ таможенъ на границахъ имперіи и предоставила царству собственными своими силами соперничать съ Германіею?

Пусть подумаютъ, что по настоящее время Россія, вопреки своимъ выгодамъ, поддерживала торговлю Царства со вредомъ для собственныхъ своихъ провинцій!

Пусть подумаютъ, что благоденствіе царства зависитъ единственно отъ его пограничнаго положенія!

Пусть подумаютъ, что будетъ, если оно потеряетъ это положеніе!

Развѣ не можетъ случиться, что русскіе государи захотятъ провинціямъ имперіи предоставить торговыя выгоды, которыми нынѣ пользуется царство, и которыми обязано оно новой династіи? Развѣ это не будетъ гибелью для 100,000 семействъ, нынѣ богатыхъ и довольныхъ, которая повлечетъ за собою гибель другихъ 100,000 семействъ, а можетъ быть и всего края? Что сдѣлается съ этими семействами? Безъ сомнѣнія, пришлось бы имъ оставить обѣднѣвшій край. А что будетъ тогда съ царствомъ безъ торговли, безъ промышленности, безсильнымъ соперничать съ торговлею и промышленностью заграничною, безъ соглашенія съ Россіею, торговыя сношенія которой съ Европою достаточно обезпечены другими путями?

Что тогда останется въ Польшѣ? Земля и крестьяне! А дальше что? Уничтоженіе элемента, составляющаго въ настоящее время основаніе ея существованія и дѣлающаго возможнымъ примѣненіе къ ней учрежденій, согласныхъ съ духомъ современной цивилизаціи *)

Пусть спеціалисты, пусть серьезные люди подумаютъ объ этомъ, и они убѣдятся, что Польша съ Россіею—царство съ имперіею— соединено такими узами, которыя еслибы пришлось разорвать, Польша испытала бы не временное бѣдствіе: въ ней была бы убита вся жизненная основа, въ которой хранится залогъ ея развитія; какъ бы оцѣпленная со всѣхъ сторонъ таможенными линіями, Польша неминуемо погибла бы!

(Р. Инв. N. 238 изъ Dz. Pow.)

Варшава, 22 октября. Жондъ, не имѣя силы противустоять распоряженіямъ нашего правительства, пустился на изданіе плакатовъ, въ которыхъ хочетъ быть остроумнымъ. Приведу два изъ такихъ подметныхъ воззваній.

*) Полагаемъ, что авторъ подъ этимъ элементомъ разумѣетъ классы торговый и промышленный, а ужь никакъ не польскую шляхту. (Пр. ред. Р. Инв.)

„Naczelnik miasta Warszawy

„Бергъ не умѣетъ быть оригинальнымъ— Бергъ хочетъ стать Муравьевымъ.

„Бергъ, въ ночь съ 23-го на 24-е октября (съ 11-го на 12-е стараго стиля), схватилъ многихъ изъ бывшихъ членовъ городской делегаціи въ 1861 году и другихъ значительнѣйшихъ горожанъ, какъ то: ксендза-прелата Бялобржескаго, каноника Вышинскаго, ксендза Юзефа Стецкаго, проповѣдника Крамстюка, Якуба Піотровскаго, Маевскаго, Кароля Бейера, Хенцинскаго, Юзефа Равича, Марцелія Воскаго, съ сыномъ, Кароля Беккера, Даніила Нейфельда редактора „Денницы“ и многихъ другихъ, и желаетъ потѣшить чувствительное сердце какимъ-нибудь сочиненіемъ изъ цитадели.

Другой декретъ того же Naczelnika помѣченъ тѣмъ же числомъ и напечатанъ на одномъ листкѣ съ первымъ; въ немъ между прочимъ сказано:

„Жондъ народовый напоминаетъ гражданамъ, что употребленіе чернаго цвѣта было знакомъ принятой въ жизни скромности и простоты, потребной на время приготовленій для долгой борьбы со врагомъ, знакомъ, принятымъ единственно вслѣдствіе общаго желанія; также увѣдомляетъ народъ, что на будущее время надо воздерживаться отъ спектаклей и забавъ, а также всякихъ выставокъ въ нарядахъ, употребленіе же наружныхъ знаковъ въ черномъ цвѣтѣ уборовъ не есть обязательно.“

Какая разница въ тонѣ этихъ воззваній жонда съ его прежними плакатами! Жондъ сильно пошатнулся; многіе жители громко говорятъ: „Надѣлалъ намъ жондъ много бѣдъ и горя.“ Хорошо и это! Современемъ можетъ явиться реакція, признаки которой теперь весьма замѣтны.

Дѣло по убійству Германи приняло новое направленіе. Задержанный въ европейской гостинницѣ Ходановскій, какъ вы уже знаете, оказывается убійцей не только Германи, но и Барановскаго. По крайней мѣрѣ, г-жа Барановская, когда привели къ ней Ходановскаго въ костюмѣ полиціанта—упала въ обмарокъ, узнавъ въ немъ того человѣка, который убилъ ея мужа и изранилъ ее и дочь.

Третьяго дня, ночью, въ нецялой улицѣ, открыта друкарня; захвачено много бумагъ и взяты двѣ *женщины-наборщицы*. Это уже *четвертая* типографія, найденная военною полиціею; по поводу этого открытія произведено нѣсколько арестовъ.

Трауръ понемногу снимается; чаще и чаще встрѣчаются цвѣтные бантики, ленточки и перья на шляпкахъ; во всѣхъ домахъ идетъ страшная работа: вездѣ кроятъ, шьютъ и перешиваютъ. Въ эти два года всеобщаго и глубокаго тратура, все цвѣтное было перекрашено въ черный цвѣтъ; воротнички, рукавчики—обшивались чернымъ; даже носовые платки мѣтились черными нитками; теперь все это надо распарывать.

(Голосъ Н. 238)

żelazne dla ułatwienia jéj stosunków z Prusami i Austrją, ale że i w ostatnich czasach przedstawione zostały i przychylnie przyjęte podania o koncesje na budowę innych linij ku północnym i południowym prowincjom Cesarstwa.

Czy zastanowiono się, czemby była Polska, gdyby Rossja radząc się jedynie wyłącznych swych interesów, utrzymała była linję komor na granicach Cesarstwa, i pozostawiła Polskę jedynie własnym jéj siłom i zasobom do walki z współzawodnictwem niemieckiém?

Czy zastanowiono się, że Rossja dotąd postępowała wbrew własnym interesom, wzbogacając handlowo Polskę ze szkodą własnych prowincij?

Czy zastanowiono się, że pomyślność Polski zależy jedynie od jéj położenia, jako kraju nadgranicznego Cesarstwa i coby mogło nastąpić od chwili, kiedy utraciłaby to korzystne stanowisko?

Czy nie może się zdarzyć, że Cesarzowie Rossyjscy, zechcą kiedykolwiek nadać prowincjom rossyjskim korzyści handlowe obecnie będące udziałem Polski, a jakie zawdzięcza ona jedynie troskliwości nowéj swéj dynastji?

Czyż nie byłoby to zgubą 100,000 rodzin, obecnie bogatych i zamożnych. które w swym upadku pociągnęłyby za sobą inne sta tysięcy a może i cały kraj?

Cóżby się stało z temi rodzinami? Porzuciłyby bezwątpienia kraj bez zasobów? A czemby stała się Polska pozbawiona handlu i przemysłu, nie będąc w stanie walczyć odtąd z przemysłem zagranicznym, nio mając żadnego stosunku z Rossją, któréj stosunki handlowe są zapewnione przez inne, jéj własne drogi?

Cóżby pozostało Polsce? jéj ziemia i włościanie! i coby z tego wynikło? Zupełne zniesienie jednego żywiołu obecnie stanowiącego zasadę jéj istności i pozwalającego na zastosowanie w niéj instytucij zgodnych z nowożytną cywilizacją *).

Niech ludzie specjalni, niech ludzie poważni, dojrzale się nad tém zastanowią, i niech się stanowczo przekonają, ze Polska jest złączona z Rossją, Królestwo z Cesarstwem, takiemi węzłami, iż gdyby się zerwały, nastąpiłaby nie chwilowa klęska, a zupełne zniesienie wszystkich żywotnych zasad, przewodniczących niewątpliwemu jéj rozwojowi pomyślności; bo natenczas zginęłaby, otoczona będąc ze wszystkich stron linjami komor.

(Inw. ros. z Dz. Pow.)

W korespondencji z Warszawy do gazety „Głos“ piszą pod 22 października między innemi: „Rząd“ niemając siły opierać się rozporządzeniom naszego rządu puścił się na wydanie plakatów, w których chce być dowcipnym. Przytoczę dwie z takich tajemnych proklamacij:

„Naczelnik miasta Warszawy“

„Berg nieumie być oryginalnym—Berg chce zostać Murawjewem.

*) Mniemany, że pod tym żywiołem autor rozumie klassę handlową i przemysłową, a wcale nie polską szlachtę. (Red. Inw.)

„Berg w nocy z 23 na 24 października (11 na 12 s-tarego stylu) schwytał wielu z członków byłéj delegacji w 1861 roku i innych znaczniejszych mieszkańców miasta jako to: księdza prałata Białobrzeskiego, kanonika Wyszyńskiego, księdza Józefa Steckiego, kaznodzieję Kramsztyka, Jakóba Piotrowskiego, Majewskiego, Karola Beyera, Chęcińskiego, Józefa Rawicza, Marcellego Woskiego z synem, Karola Bekkera, Danjela Neufelda, redaktora Jutrzenki i wielu innych i chce pocieszyć wrażliwe serce jakimkolwiek wymysłem z cytadeli.“

Drugi dekret tegoż Naczelnika datowany tegoż dnia i wydrukowany na tym samym papierze co i pierwszy; w nim między innemi pisze: „Rząd narodowy przypomina obywatelom, że użycie czarnego koloru było znakiem przyjętéj w życiu skromności i prostoty, potrzebnych w czasie przygotowań do długiéj walki z wrogiem, znakiem przyjętym wprost skutkiem ogólnego życzenia; teraz zawiadamia naród, że w przyszłości należy wstrzymywać się od spektaklów i zabaw, tudzież wszelkiéj wytworności w ubraniu—używanie zewnętrznych oznak w czarnym kolorze ubiorów niejest obowiązującém.“

Jaka różnica w tonie tych proklamacij „rządu“ z jego dawnemi plakatami! Rząd silnie się zachwiał; wielu mieszkańców głośno powiada: „Narobił nam „rząd“ wiele biédy i smutku.“ Dobrze i to. Z czasem może być reakcja, któréj oznaki teraz już dają się widzieć.

Sprawa o zabójstwie Hermani wzięła nowy obrót. Zatrzymany w hotelu europejskim Chodanowski, jak już wiecie, pokazuje się, że nietylko jest zabójcą Hermaniego, lecz też i Baranowskiego. Przynajmniéj p. Baranowska, kiedy przyprowadzono do niéj Chodanowskiego w kostiumie policjanta—zemdlała, poznawszy w nim tego człowieka, który zabił jéj męża i skaleczył jéj córkę.

Zawczoraj na ulicy Niecałéj odkryto drukarnię, schwytano wiele papierów i dwie kobiéty zecerki. Jest to już czwarta typografja, znaleziona przez wojenną policję, z powodu tego odkrycia zrobiono kilka aresztowań.

Żałoba powoli zdejmuje się; coraz częściéj napotykają się kolorowe wstążeczki i pióra na kapeluszach; po wszystkich domach idzie pośpieszna robota; wszędzie kroją, szyją i przeszywają. Przez te dwa lata ogólnéj i ciężkiéj żałoby, wszystko kolorowe było przefarbowane na czarny kolor; kołnierzyki, rękawki, obszywano czarnym; nawet chustki do nosa znaczono czarnemi nićmi: teraz wszystko to trzeba rozszywać. (Głos)

Bob-Rock.

przez

KAROLA SEELSPIELDA.

(Dalszy ciąg, ob. N. 125)

VIII.

Po wyjściu Bob-Rocka, alkald zatrąbił w konchę, która mu służyła za dzwonek wziął paczkę, zaczął oglądać cygara i z gniewem łamiąc wyrzucał jedno po drugiem za okno. Murzyn na odgłos konchy, wbiegł natychmiast i czekał już chwil kilka; pan jego oglądał, łamał i wyrzucał ciągle cygara. Nareszcie alkald stracił cierpliwość i krzyknął do przelęknionego murzyna:

— Słuchaj Ptoli! jeżeli raz jeszcze przyniesiesz do domu mojego cygara, które nie palą się i nie dymią, pamiętaj, że ci się to da we znaki, daję słowo! Wszystkie nic nie warte! Powiedz czarownicy tego Johna, że nie potrzebuję jéj cygar. Nie waż się brać więcéj u niéj! Teraz ruszaj do pana Doucie i weź u niego paczkę cygar; ale pamiętaj powiedz mu odemnie, żeby dał dobrych. Ale, ale, możesz mu razem powiedzieć, że muszę się z nim widzieć, niech przywiezie z sobą kilku sąsiadów. Pamiętaj, wracaj prędzéj; za dwie godziny powinieneś być w domu. Weź mustanga, któregośmy złapali w przeszłym tygodniu, a uważaj też razem, jak wytrzymuje jazdę.

Z otwartemi ustami, z głupio wytrzeszczonemi na pana swego oczyma, kędzierzawa głowa wysłuchała tych rozkazów a potém jednym susem podskoczyła do drzwi.

— Gdzie idziesz Ptoli?— zawołał alkald.

— Do massa Doucie.

— Bez okazu Ptoli? Cóż powiesz panu Doucie?

— Ażeby nie posyłać tak złych cygar. Żeczarownica. Massa mówić z John i sąsiedzi. John przywieźć z sobą sąsiedzi.

— Byłem tego pewny — rzekł sędzia serjo.— Poczekaj napiszę ci okaz i kilka słów do pana Doucie.

Mówiąc to napisał jedno i drugie i oddał murzynowi.

Gdy ten ostatni wyszedł, sędzia wziął paczkę i zapalił pierwsze lepsze cygaro.

Uczyniłem to samo. Cygaro paliło się doskonale, były to najlepsze principessy.

Milczeliśmy. Gdy ucichł tentent konia, na którym Ptoli pojechał, alkald zatrąbił znowu. Wszedł drugi murzyn.

— Kseni—rzekł sędzia—jedź natychmiast do pana Stounson, Abrahama Enocha Stounson, rozumiesz? Powiedz mu, że proszę go, ażeby przyjechał do mnie jutro rano dla zdjęcia granic z wysp morelowych. Poproś go też, ażeby przywiózł z sobą kilku sąsiadów. Poczekaj, napiszę lepiéj słów kilka, a to jeszcze przekręcisz. Na godzinę drugą powinieneś wrócić. Rozumiesz?

Mówiąc to, oddał murzynowi list i znowu zapalił cygaro w milczeniu.

Nagle zwrócił się ku mnie:

— A pan, czy mieszkasz na południe czy na północ od linji Masona i Dicksona? (*)

Pytanie to zrobione było głosem tak urywkowym, stanowczym, żem się chwilę zawahał, czy mam odpowiedzieć lub nie.

— We środku— rzekłem,— jestem z Maryland.

— A więc pan jesteś sąsiadem staréj dominji? O, stara dominja zawsze pozostanie starą dominją! (**)

— Tak, jest to wielki Stan,— dodałem.

— Wielki Stan!— zawołał z nieukontentowaniem: — powiedz pan lepiéj największy jaki tylko jest, był i będzie. Któryż z waszych dwudziestu czterech Stanów, może pochwalić się taką liczbą mężów, jak Washington, Henryk Patrick Jefferson i inni?

— Jefferson?—odparłem, wstrząsając głową.

— Tak Jefferson, Jefferson.

— Jednakże nie bardzoby się cieszył, widząc owoce swoich przekonań, gdyby żył dotąd.

Przeciwnie, cieszyłby się,—odrzekł sędzia z pewnością— cieszył by się tak, jak tylko może się cieszyć człowiek, który widzi, że zasady jego przeprowadzone z żelazną wytrwałością rozwijają się szeroko, być może za nadto szeroko. Te zasady, naszego samoistnienia, jak szybko rozkrzewiające się drzewo, potrzebują tylko oczyszczenia i podkrzesania. Pan mię rozumiesz? Cześć i sława Jeffersonowi, że zasada stała się panującą. To prawda, że wasi pseudo arystokraci i bogaci panowie przeklinają go za to i posyłają do piekła, nic w tém nie ma dziwnego: zgniotł ich proroków, Hamiltonów i Adamsów, nie robiąc z nimi ceremonji. Ale to było niezbędne; konieczne z ludźmi, którzy jak ówcześni federaliści, myśleli tak głupio egoistycznie, że reformy wprowadzają się tylko dla nich i że miljony ludzi poświęca swe mienie dla tego tylko, ażeby z pod angielskiéj przejść pod ich władzę. Za gorąco wzięli się do rzeczy. A bądź pan pewny, że im by się udało ujarzmić naród gdyby nie było Jeffersona. Lecz na szczęście był Jefferson. Prawda, że jako człowiek miał on swoje wady, ale jako mąż stanu, Jefferson jest jednym z największych ludzi, którzy kiedykolwiek trzymali stér rządu. Nikt, nigdy z taką dokładnością nie znał istoty narodu, nie znał jego przymiotów i olbrzymiéj siły żywotnéj, nie wprawiał w szybki ruch tego wozu tryumfalnego ludzkości. Stany Zjednoczone winny mu, że po upływie lat pięćdziesięciu, będą największem państwem na kuli ziemskiéj; jemu zawdzięczają, że już i dziś rozkrzewiły się i ugruntowały na całéj połowie naszéj półkuli. On otworzył Amerykanom szluzy, przerwał tamy, któremi Hamilton i Adamson chcieli skrępować i zatrzymać naród. On był właśnie takim człowiekiem, jakiegośmy wówczas potrzebowali i dowiódł, że zasady, których się trzymał, były jedyne i najstosowniejsze. Narody rodzą się jak ludzie; gdyż jak sądzę nie są niczém inném jak połączeniem wielu ludzi. Dojrzewają, mężnieją i umierają. Młody naród można zeszpecić i okaleczyć, tak samo jak i młodego człowieka, jeżeli będziemy wymagać od niego rzeczy właściwych tylko człowiekowi dojrzałemu i silnemu. Oto dla czego tak mało jest państw, ktore zostały pełnoletniemi, zdobyły sobie zdrowe zasady i potrafiły nadać właściwy kierunek swéj ludności. W starożytności takimi byli Grecy i Rzymianie, a dziś Anglicy i my. Teraz i Francuzi starają się nam wyrównać. Życzę im powodzenia. W ostatnich latach uczynili wielkie ulepszenia, wymiatając stare śmiecie, i uprzątając gruzy.

— Ale czyż państwa, które pan nazywasz pełnoletniemi, nie miały i nie mają swéj silnéj arystokracji?— zapytałem.

— Przyznasz pan jednak, że jéj nie miały w swéj młodości?— odparł alkald.

— Przeciwnie, w młodości, kochany sędzio, w najwcześniejszéj młodości— odparłem.

— Dobrze, dobrze. Niechcę się sprzeczać z panem o wyrazy. Co do mnie, nazywaj pan baronów normandzkich arystokratami, lords of the bedchamber a nawet choćby i grooms of the stole; sądzę jednak, że arystokraci ci posiadali daleko więcéj zasad demokratycznych, aniżeli tego życzyli sobie ich rządcy, a jeżeli kiedy i usłużyli im, podając wodę do mycia się, to pewna, że nieraz miednice leciały na głowy rządzących. Co to byli za ludzie! Teraźniejsi zaś wasi arystokraci,—fe! zniewieścieli, zdrobnieli, stali się nieużyteczną jadowitą błotną rośliną! Istne wyrodki; zepsuli, zatruli i zabrukali ródzinną niwę tak, jak nasze plantacje tytuniu, zepsuły wasze marylandzkie i naszą wirgińską niwę.

— A więc według pana, arystokracja dzisiejsza jest jadowitą, błotną rośliną?—zapytałem.

— Na nieszczęście i najlepsze rzeczy ulegają zepsuciu. Najczystsza woda psuje się, jeżeli jest stojącą, lub pozostaje czas jakiś nieruchomą. Tu u nas już jest trochę téj zgnilizny. Nasi sławni Washingtonowie, Karoltonowie mają swoje błotniste i jadowite odrostki. Są to pseudo-arystokraci, dżentelmeni z łaski swych krawców, synowie rzemieślników, gizelów, kramarzy, którzy nawłóczywszy się po całym świecie, przynieśli nakoniec do nas swe oszukaństwa, wzbogacili się niemi tutaj, a teraz chcą, ażeby ich pokolenie szczyciło się godnością lordów. Sam jestem arystokratą, demokratycznym arystokratą, ale takiego pseudo-arystokratę jabym...

— A więc i sam pan jesteś arystokratą?—zapytałem mimo woli.

Zapewnie musiała w głosie moim przebijać się ironja, alkald bowiem z pogardą rzucił cygaro, wypił romu, popatrzał potém na mnie badawczo i rzekł stanowczym, prawie surowym głosem:

— Jestem człowiekiem! rozumiesz mię pan? Człowiekiem! Ani par, ani lord, ani najstarszy książę, nie jest wyższym od niego. Wówczas tylko może być wszystkiem, czém tylko być może, jeżeli jest człowiekiem. Jestem człowiekiem i jeżeli pan chcesz więcej wiedzieć, człowiekiem czynu, człowiekiem zasad. I Napoleon był władcą pół świata, póki był człowiekiem, wyznawcą zasad; przestał być władcą od chwili, kiedy przestał być człowiekiem, kiedy stał się niedołęgą bez zasad, obłudną babą.... Może pan zjész cokolwiek? proszę —rzekł wstając.

— Chętnie bym to uczynił, ale czuję się nadzwyczaj słabym.

— A więc wzmocnimy pana—rzekł stukając o stół.

Weszła murzynka:

— Przynieś garnek stojący na lewéj półce w bufecie, butelkę z luftu i czyste szklanki.

Wszystko to wniosła murzynka po upływie kilku minut. Alkald wyjął z garnka cóś, nakształt skorup od orzechów włoskich. Lecz były to łapy niedźwiedzie przyrządzone z maderą; jadłem je poraz pierwszy.

Kiedym zjadł pół tuzina, sędzia odsunął garnek, i z robił przytém uwagę, że przysmak ten jest za nadto arystokratyczny i pod pewnym względem może być szkodliwym dla młodego człowieka.

Człowiek ten coraz większe wzbudzał we mnie zajęcie. Rzeczywiście była w nim mięszanina demokracji i arystokracji; powierzchowność, ruchy i znalezienie się, wykazywały prostego, ale razem i obłudnego demokratę; a rozum i uczucia, jednostajne i spokojne, zdradzały prawdziwego uosobionego arystokratę. Do tego dodać trzeba dobrą dozę flegmy texaskiej, która połączona trochę z przebiegłością, cechowała przenikliwy rozum i żelazną wolę. Widocznem było, że zawsze był pewnym siebie i swoich zachceń.

Siedliśmy na koń i pojechali przez pole bawełniczne. Póki nie znikły nam z przed oczu ostatnie krzaki bawełny, alkald był uosobionym plantatorem—plantatorem tylko; rynki, plantacje bawełny, ceny i wyroby były jedynym przedmiotem rozmowy. Kiedyśmy wyjechali na łąki, widziałeś w nim już handlarza bydła: woły, krowy cielęta i znowu cielęta, krowy i woły,—o tém tylko była mowa; o bawełnie jużeśmy ani wspomnieli. Jeffersony i Napoleony, arystokraci i demokraci wywietrzeli mu z pamięci, a o Bobie nie wyrzekł ani pół słowa. Przebijał się w nim zawsze niezmienny, niezakłócony niczem spokój; mówiąc tylko o Anglikach trochę się zapalał. Nienawidział ich (używam wyrażenia jego) z całego serca, z całej duszy, z całej siły, całą myślą i nie dla tego, że Anglicy są naszymi najzawziętszymi wrogami, ale że widział w nich daleko więcej egoizmu niż w nas samych. Charakterystyczna, prawdziwie amerykańska nienawiść! Pojąłem lepiej przymioty i przyczynę nienawiści naszej do Anglików: w nienawiści tej przebijało się cóś nakształt zazdrości.

Z przyjemnością przepędziłbym jeszcze godzinę na przechadzce, gdyż sześć łap niedźwiedzich, które zjadłem, posiliły mnie nadzwyczaj; lecz odgłos dzwonu odwołał nas do domu. Był to znak, że Ptoli i Kseni wrócili.

Nie zmieniając wyrazu twarzy, alkald przeczytał odpowiedź, usiadł potém przed biurkiem, napisał znowu dwie kartki i oddał je murzynom. Kazał im jednak zjeść pierwéj obiad. Wkrótce i my usiedliśmy do stołu (*). (d. c. n.)

(*) Idealne linje, oddzielające południowe Stany od północnych.

(**) Wirginja była niegdyś największym i najbogatszym Stanem i nosiła głośną nazwę stara dominja.

*) Uwaga. Ustęp zaczynający się od słów — „A więc według pana, arystokracja dzisiejsza“, i t. d. umieszczony był przez omyłkę zecera w N-rze 125 piérwéj niż początek rozdziału. Prostujemy ją, umieszczając go powtórnie w związku z całością. (Prz. Red.)

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

BERLIN, piątek 13 listopada wieczorem, Północno-niemiecka Gazeta, poczytuje za nader ciężkie powikłanie stanu rzeczy, jakie wyniknie z ogłoszenia nowéj konstytucji, które uświęcając wcielenie Szlezwigu do królestwa, dokonywa zgwałcenia warunków przyjętych w roku 1852 i zmniejsza możliwość ugodliwego załatwienia zatargi.

Tenże dziennik oznajmuje: że rząd pruski oświadczył się już w tym duchu w Londynie i w Kopenhadze.

LONDYN, piątek 13 listopada. Wiadomości z New-Yorku dochodzą do dnia 4 listopada. Odkryto w Ohio i w Kentucky rozległy spisek na wyzwolenie jeńców oderwańczych i obalenie rządu. Zaszły bardzo liczne uwięzienia. W New-Yorku stronnictwo demokratyczne (zwolenników niewoli) odbyło pełen zapału meeting.

Admirał rossyjski odwiedził municypalność w Jersey. Oświadczył, że najjaśniejszy Cesarz Aleksander sprzyja Północy i życzy stłumienia rokoszu.

Flota rossyjska przebędzie zimę pod Washingtonem.

WIEDEŃ, piątek 13 listopada wieczorem. Dziennik Prassa mówi, iż dowiedział się z pewnego źrzódła, że cesarz Franciszek Józef zagaił rokowania, toczące się teraz między Wiedniem, Berlinem i Londynem. Pozwalają one przewidywać, jak rzecz bardzo prawdopodobnę, że ani cesarz austryjacki, ani król pruski, ani królowa angielska nie przybędą osobiście na kongres zwołany do Paryża.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— KOWNO.— Jedném z miast, co świetną ma przyszłość przed sobą i szerokiemi krokami ku niéj zdąża, jest niezaprzeczenie Kowno. Z lichéj mieściny, usadowionéj potulnie w zakącie u zbiegu Wilji i Niemna, Kowno usiluje obecnie urość do znaczenia piérwszorzędnego grodu; szeroko rozrzuca ku południowi i wschodowi jakby z ziemi szybko wyrastające nowe budowle, i nieżartem obiecuje zostać ważnym portem wewnętrznym na drodze handlu baltyckiego. Położenie jego u zbiegu dwóch rzek, z których jedna ogromny promień transportu zboża z Baltykiem wiąże, druga snadno arterją kommunikacyjną zostać może i pewno w przyszłości zostanie, jak była nią niegdyś w przeszłości,—najbardziej sprzyja temu powodzeniu Kowna. Rzecz naturalna, iż najpiérwszą rolę w losach tego miasta gra i grać będzie Niemen. Dzięki dobroczynnym jego falom, Kowno zostaje w bezpośrednich stosunkach handlowych z gubernją grodzieńską i mińską, z zachodnią częścią wileńskiéj i północno-zachodnią augustowskiéj; pośrednio zaś, z powodu dowozu na osi produktów do portu stołpeckiego, skąd następnie spławiane są wodą ku Baltykowi, promień handlowy tego miasta sięga przez Niemen do gubernji mohylewskiéj i czernihowskiéj. Wilja w tym względzie nieporównanie skromniejszy ma zakres. Szybki bieg jéj wody, liczne ławy piasku i progi, które dla urządzenia koryta wymagałyby znacznych nakładów na roboty, sprawiają to, że po Wilji chodzą tylko tratwy, w narzeczu miejscowém zowiące się „króbkami“, na których zboże, len i konopie spławiają się do Kowna. Pomimo jednak tych licznych niedogodności i szczupłych rozmiarów spławu, Wilja aż do lat ostatnich była jedyną ważniejszą drogą stosunków handlowych całéj wschodniéj i północnéj części gubernji wileńskiéj, oraz części kowieńskiéj, z zagranicą przez to miasto. Dopiéro zbudowanie odnogi kolei żelaznéj z Lantwarowa do granicy zwróciło zwłaszcza towary przywozowe od bud żydowskich i tratew, do wagonów. Wszelako co do handlu wywozowego, którego składowe części, będąc materjałami surowemi, w stosunku do ceny są i za ciężkie i za wielkiéj objętości, kolej niemogła rywalizować ze spławem. Wilja tu pozostała panią położenia i może rachować na przyszłość. Wracając do Niemna, ten poczyna być spławnym od niewielkiego miasteczka Świerżnia, które kiedyś wystawiało nawet po kilka wicin chodzących do Królewca. Teraz jednak, jeżeli się niemylimy, port świerżeński zupełnie został zaniedbany, a spław regularny rozpoczyna się o lekką milę niżéj, w miasteczku Stołpcach. Ta niewielka mieścina, wyprawiająca rok rocznie po kilkadziesiąt, a dawniéj do stu wicin, ładownych zbożem, siemieniem i włóknem lnianém, służy za skład dla większéj części gubernji mińskiéj, a nawet, jakeśmy wspomnieli, dla dalszych okolic na wschód leżących. Poniżej Stołpców, które dziś główne trzymają miejsce w spławie niemnowym, znajdują się jeszcze mniej więcéj znaczne przystanie w Bereżnéj, Jeremiczach, Lubczu, Dolatyczach, Bielicy, Mostach, Grodnie, Mereczu i kilku innych miasteczkach, które swą daninę rozlicznych produktów statecznie Kownu płacą. Zaledwie lody w końcu marca lub piérwszych dniach kwietnia puszczą na Niemnie, 300 lub 400 wicin, biorących mniej więcéj po 1000 beczek zboża, wybiega na wzdętych i szeroko rozlanych jego wodach, razem z niemi unosząc się ku Baltykowi. Część tych towarów zatrzymuje się chwilowo w Kownie, i daléj na wicinach dąży do Prus; czasem, jeżeli chodzi o pośpiech w dostawie, wiciny idą za pomocą parowego holownika do Klajpedy, zwykle zaś przez kanał i Pregel płyną na linie lub pod żaglem do Królewca. Inna część zboża, siemienia i lnu sprzedaje się miejscowym kupcom kowieńskim i tutaj się wyładowuje z wicin, które od Kowna wracają w górę. Te ostatnie produkta wysyłają się daléj za granicę bodaj wyłącznie na statkach pruskich, które pod imieniem batów i berlinek w liczbie kilkuset rok rocznie zawijają do kowieńskiéj przystani. Wątpliwości nieulega, że tak ważna droga handlowa, jak jest Niemen, miałaby jeszcze większe znaczenie, gdyby mnóstwo zawad na niej nie utrudniało rozwoju działalności. Od Stołpców aż do Kowna spław po Niemnie znajduje te same przeszkody, któreśmy wyliczyli mówiąc o Wilji. Wprawdzie tutaj daleko łatwiejsze jest łamanie się z niemi, ale niemniej jednak łamać się przychodzi upornie. Długi szereg mielizn, które za pomocą tam naprawićby się dały, kamienie podwodne i pnie odwiecznych dębów, których ledwo część niewielką wydobyto z łożyska rzeki, żeglugę na Niemnie czynią nader niebezpieczną. Towarzystwa assekuracyjne, mimo wysokiéj cyfry opłat pobieranych za ubezpieczenie statków i ładunku, były tu ciągle wystawione na straty, i teraz niechcą transportów niemnowych brać w opiekę. Wyznać jednak należy, iż przyczyna wielu klęsk z rozbicia lub osadzenia na mieliźnie wicin, nieleży wyłącznie w samém rzece, ale szukać też jéj należy w dotychczasowéj budowie statków. Niezgrabne te landary są za wielkie na koryto Niemna, za trudne do kierowania po jego kapryśnych gzygzakach i stosunkowo za głęboko osadzone są w wodzie. Stąd pochodzi, że skoro są naładowane całkowicie, to płynąć mogą tylko z wielką wodą wiosenną; a jeżeli mało śniegów spadnie w zimie, lub od razu stopnieją i woda spadnie szybko, statki zatrzymują się w środku drogi i ruszyć daléj niemogą. W powrócie wzwodę, wiciny nigdy się nie ładują ani do połowy, a jednak pomimo téj ostróżności, często przychodzi zrzucać towary na brzegu, stać po całych tygodniach w drodze lub nawet zazimować, niedoszedłszy do miejsca przeznaczenia. Wyjątek w pewnym względzie można tu zrobić tylko dla wicin bereżańskich, które daleko odpowiedniéj i piękniéj są zbudowane, ale zawsze są jeszcze może za ciężkie. Najlepszym bez wątpienia wzorem budowy statków niemeńskich byłyby krążące po naszych wodach baty pruskie, mocne, zwinne i lekkie, biorące zwykle od 15 do 30 łasztów. Rzecz dziwna, że tylokrotne klęski z wicinami, sprowadzające w dniu jednym ruinę niejednego zamożnego przedsiębiercy, nieznìewoliły naszych handlarzy do takiéj zmiany systematu żeglugi. Słuszna jednak mieć nadzieję, że i zawady z koryta Niemna będą kiedyś usunięte, i budowa statków na wzór batów, które teraz aż do Lubcza i daléj swobodnie zaglądają, nastąpi. Wówczas nietylko handel zbożowy Niemnem, a z handlem tym rolnictwo, ale i Kowno niemało wygra na zmianie rzeczy. Pomimo wszakże przeszkód, cyfra obrótów na téj drodze jest wcale znakomita. Szkoda, że niemożemy podać choćby przybliżonych cyfr statystycznych o dzisiejszym handlu kowieńskim i spławie niemnowym. Giełdy, ani żadnych innych takich instytucij handlowych, gdzieby się zbiegały podobnego rodzaju wiadomości, niema w Kownie. Jedyném źródłem do tego byłyby regestra zarządu dróg kommunikacyjnych znajdującego się w Kownie; w nich się zapisuje, wprawdzie tylko przybliżona, ale zawsze niedaleka od prawdy cyfra ładunku, od którego wartości pobiera się ¼ procentu cła spławowego. Ale to źródło jest w téj chwili dla nas niedostępném, więc poprzestać musimy na nieokreślonym ogólniku. Zwracając się znowu do kommunikacji, prócz powyższych dróg wodnych, tudzież oprócz kolei żelaznéj z pod Wilna, co wszystko służy do prowadzenia zasobów krajowych do Kowna, miasto to związane jest z zagranicą przedłużeniem kolei żelaznéj do Wierzbołowa, oraz drogami wodnemi do Królewca i do Kłajpedy idącemi, a posiadającemi wszelkie warunki dobrego spławu. Większa część statków, ładownych tam i napowrót towarami, chodzi tędy pod żaglem i na linie, część holuje się parowcami, a od Kowna do Tylży urządzona jest stała żegluga parowa dla lżejszych transportów i podróżnych. Urządzenie téj ostatniéj datuje od roku 1856, i jest dziełem prywatnych usiłowań hr. Rajnolda Tyzenhauza, który był zamierzył z razu kursa parostatków posunąć aż do Wilna, lecz znalazłszy w korycie Wilji zawady niepodobne do usunięcia własnemi zabiegami, musiał poprzestać na téj skróconéj przestrzeni. Obecnie między Kownem a Tylżą krążą dwa jego parostatki „Neris“ i „Kiejstut“, każdy o sile 30 koni parowych. Przez cały czas nawigacji, kursa ich odbywają się po trzy razy na tydzień i są zastosowane do biegu parowców krążących pomiędzy Królewcem, Tylżą a Kłaipedą. W ten sposób Kowno, prócz kolei żelaznéj, ma nieprzerwaną parową kommunikację wodną z Królewcem, jednym z najważniejszych punktów kommercyjnych morza Baltyckiego. Handel przywozowy Kowna jest bardzo znaczny; lecz równie jak o wewnętrznym, niemożemy bliższych o nim podać szczegółów, gdyż te dałyby się wyczerpnąć jedynie z rachunków komory celnéj w Jurborgu. Główne tytuły przywozu stanowi tutaj sól, śledzie, a od niedawnego czasu węgiel kopalny, przez Towarzystwo kolei żelaznych sprowadzany. Owoż widzimy, iż żadne miasto tutejsze niema tak dogodnych warunków położenia, jak Kowno; a z tego nietrudno wywróżyć przyszłe jego losy. Skoro potężne z natury swojéj drogi wodne sztuką ulepszonemi zostaną, skoro rozwój przemysłu rolniczego w kraju wzmoże produkcję i bez narażenia się na bankructwo dozwoli korzystać z mnogich owoców pracy zagranicznéj, skoro urządzenie tu niezbędnéj instytucji kredytowéj i giełdy kupieckiéj ożywi i zogniskuje przedsiębierstwo, — Kowno będzie się mogło dorobić niepospolitego znaczenia. Wprawdzie przyszłość jak ludów i ludzi pojedyńczych, tak i grodów, zależy od wielu okoliczności nieprzewidzianych; my sądzimy tylko z tego, co mamy przed oczyma. Widzimy, ku czemu idzie Kowno i fakt notujemy; a czy dojdzie? to już potomność zapisze.

KORESPONDENCJA KURJERA WILEŃSKIEGO.

Paryż, 7-go listopada.

Oto już i Zaduszki! Bezwonne wieńce zimowych kwiatów pokryły paryzkie cmentarze—a na groby i kwiaty padł całun z martwych liści, które każdy podmuch chłodnego wiatru otrząsa. Oto już zima! dni smutne, a wesołe noce, bo kiedy przyroda na wsi kona, w mieście odradza się uciecha. Zjeżdżają tłumnie marudery z kąpieli, pałaców, podróży—zima wszystkich przyzywa do Paryża: zima w Paryżu, to roskosz bogatych... męka ubogich. Bo jakże może być inaczéj? Poddasza nieopatrzone; drzewo sprzedaje się na funty, jak mięso; węgiel mało tańszy od chleba; nawet wodę trzeba zapłacić trzy grosze wiadro. Trzy rzeczy dla wyrobnika niezbędne: mieszkanie, pożywienie i opał, pozostają często w nieprzystępnéj dla niego cenie.

Zapewniają, że pomieszkania mają ulegać gruntownéj przemianie; że czynność budowniczych niebawem przewyższy energją burzycieli i że wkrótce staną szeregi domów tanich dla ubogich. Wierzymy że tak będzie, dotąd atoli massy nie skorzystały bynajmniéj na zastąpieniu starych domów nowemi. Dzieło przebudowania miasta, jednéj tylko klasie ludności wyszło na pożytek; dom mieszczański stanął porządny i wygodny, ale dom ubogiego jeszcze nie zbudowany.

Co do pożywienia, to w ciągu lat dwunastu zdrożało w trójnasób, i ciągle drożeje. Gdzie się zatrzyma ten przerażający wzrost? Ani myśleć ażeby się zatrzymał, bo Paryż, który dziś już ma codzień do wyżywienia w przecięciu 50,000 przepływowéj ludności, coraz więcéj do karawanseraju robi się podobny: hotele, kawiarnie i restauracje przepełnione cudzoziemcami, pochłaniają ogromne dowozy żywności, co rano przybywające ze wszystkich stron Francji drogami żelaznemi, które zbiegają się tu wszystkie, a na mapie wraz ze stolicą wyglądają jak nogi wielkiego pająka. Paryż zjada produkcję całéj Francji: producenci tylko na własne wyżywienie zostawiają sobie prowjanty; stąd dziwny fakt, że na prowincji jadło droższe niż w Paryżu; w portach ryby rzadsze i droższe, bo cały połów co rano rybacy posyłają Paryżowi na wieczerzę. Spożywa ją atoli tylko część zamożna jego ludności: lud żyje chlebem i okruchami tego dostatku.

Jedni tylko mularze, których całe armje zarabiają co najmniéj pięć franków dziennie, mogą tu jeszcze najeść się i napić do syta. Dopóki przebudowania trwają, są oni wyjęci z pod ogólnego prawa wyrobników: niedostatku, i słusznie— boć to Tytany naszych czasów.

Każdy obejrzawszy się koło siebie, widzi jak ogromnego dzieła w lat dziesięć dokonali tu mularze: są oni niewątpliwie najdzielniejszymi robotnikami tego stulecia. Cały Paryż przewrócili i odbudowali. Szeregi ogromnych domów pod sznur wyciągnięte, potworzyły niezliczoną ilość szerokich bulwarów, które nazwać można tryumfalnemi drogami stolicy. Malowniczość wprawdzie na tém ucierpiała: wszystkie te domy wydają się być wystawione według planu jednego architekta — jedna pięcio-piętrowa fasada ciągnąca się do nieskończoności — ale wiadomo, że oświata zgodzić się z malowniczością nie może: „to, zabiło tamto“ powiedziałby znowu Wiktor Hugo. Za jednostajnością ubiorów poszła jednostajność mieszkania.

Tak więc, stare zbutwiałe mury, nizkie drzwiczki otwierające się na ciemne kurytarze, okna gotyckie, okrągłe lub trójkątne przystawki, ganki i galerje; wązkie, kręte uliczki— cały ten Paryż, któryśmy dzieckiem będąc widzieli, Paryż dziwaczny, zacieśniony i zaciemniony, długie dzieło wieków budujących bez planu — runął jakby się pod nim ziemia zatrzęsła... Nowy gród wyrosł w oczach, jak rosną szparagi lub rozkwitają stokrocie na łanie, skoro promień słońca zabłyśnie. Wszędzie przestronno, widno, czysto—wszędzie kamień jasny wyszlifowany lśni się jak zwierciadło.

Świecąca ta jednostajność tak się podobała całéj Francji, że wszystkie miasta prowincjonalne zapragnęły oblec nową sukienkę paryskiego kroju. Lyon pierwszy zaczął się przebierać; po nim Havre, następnie Nantes i Bordeau, wpadły w prąd ogólny. W téj chwili cała Marsylja wygląda jak kokietka przy gotowalni: bieli się, różuje — przekształca. Za ciasno jéj było w granitowéj przepasce odwiecznéj, więc rzuciła ją w morze. Przed zepchniętą skałą, cofnęły się fale, a na zaimprowizowanym gruncie, stanęła niby nowa Wenecja, pół na lądzie, a na poły w wodzie. Gdzie niedawno pływały okręty, teraz spacerują ludzie po żwirowych ścieżkach. Dwadzieścia tysięcy robotników spędzono. Ci w przeciągu miesiąca znieśli wzgórze Katalanów, a w ciągu drugiego, białemi domami zasiali równinę:— stara Marsylja zgruchotana, zburzona, wykorzeniona jak dąb spruchniały, odrasta, przybierając kształty przepysznéj stolicy morza Śródziemnego.

W około Paryża rosną znów małe miasteczka: w ciągu lat dwunastu pięć czy sześć ich wyrosło za rogatkami. Emil Pereire w niespełna pół roku zabudował lasek Arcachon.

Tak wszystko się przeobraża: czynność gorączkowa jest w powietrzu, którem tu ludzie oddychają. Widząc ich tak pracujących niezmordowanie około udobrosmacznienia żywota, rzekłbyś, że obecne pokolenie niechce już nic zostawić do roboty przyszłemu; że wnucy dzisiejszych pracowników będą już tylko leżeć na podesłanéj przez praojców pościeli. Za przykładem Paryża poszła cała Francja.

Na zachodnim krańcu Bretanji, w położeniu górującem nad oceanem, przy głębokiéj zatoce, wznosi się miasto Brest. Do dziś dnia było ono portem wojennym francuzkim, teraz chce koniecznie zostać wielkiem miastem handlowem. Brest, zapragnąwszy zostać Marsylją Atlantyku, jak ona, czyni obecnie olbrzymie wysilenia.

Przez swoje wyjątkowe położenie, dwie drogi żelazne, które wnet powiążą go z Paryżem i resztą Francji, Brest stanie się niezadługo wybrzeżem handlowem przypływu i odpływu całéj Europy. Zostawiwszy Marsylji handel morza Śródziemnego, Chin i Indji, Brest będzie portem Stanów Zjednoczonych, Brazylji, Laplata, Peru, Chili, Kalifornji i afrykańskich brzegów; będzie nie tylko rywalem Liverpoolu i Southampton'u, ale z czasem przeciągnie na swoją korzyść cały targ z tych dwóch wielkich portów angielskich. Ażeby ten rezultat osiągnąć, dość dwóch rzeczy, których nigdy nie brakło wielkim przedsięwzięciom we Francji: ludzi zdatnych i kapitałów.

Wzięto się do pracy energicznie. Trzydzieści tysięcy robotników buduje już miasto handlowe obok miasta wojskowego. Za dwa lata dzieło będzie skończone. Łatwo sobie wyobrazić jaki ruch zawre w nowym grodzie, skoro zaatlantyckie parowce, tysiące okrętów kupieckich przybiją do handlowego portu i wyładowywać zaczną ludzi i towary przywiezione z Ameryki, Oceanji i Afryki.

Wielkie to przedsięwzięcie doda Francji niemało blasku i bogactwa. Przyszła stolica Oceanu w oczach naszych wzrośnie.

Wracając jeszcze do paryskich budowli, wypada wspomnieć o przemianie kolumny Vendome. Wiadomo, że Napoleon w kapocie i małym kapelusiku, Napoleon popularny, miał być zdjęty z kolumny wielkiéj armji i wyniesiony za rogatki, a zastąpiony statuą cesarza w rzymskim stroju. Smutna ta zmiana, w którą do ostatniéj chwili wierzyć niechcieliśmy, już dokonana.

O dziewiątéj rano, dnia czwartego listopada, posąg Napoleona I-go dłuta pana Seurre spuszczony został ze szczytu, na którym go postawiono lat temu trzydzieści, w lipcu 1833 roku. Dupré, tenże sam cieśla, który go ustawił, zajmował się zdjęciem, pod przywództwem niejakiego budowniczego Hittorf'a.

O drugiéj z południa, nowy posąg dłuta Augusta Dumon, członka instytutu, odlany przez Wiktora Thiébault, przybył z gisserni. Zdjęta statua ważyła 54 cetnary; ta, którą ustawiono, waży 44 centnary.

Nazajutrz wciągniono nowy posąg, ale dotąd zakryty płótnem, tłumnie zebranym widzom się nie zaprezentował.

Stało się! Ów posąg, który natchnął tyle pięknych wierszy, tyle wybornych piosneczek, ustąpił miejsca Napoleonowi w bohatérskim stroju. Nie wiedziałem dobrze, jaki to ten ubiór bohatyrski, aż zobaczyłem rysunek nowéj statuy, i dowiedziałem się, że to po prostu płaszcz zarzucony na ramiona figury przypuszczonéj do urojonego nieba apoteozy.

Dla usprawiedliwienia tego nieco dziwnego stroju, powołano się na powagę kolumny Trajana, któréj kolumna Vendomska jest naśladowaniem — potrzeba dodać wolnem, bo otaczająca tę ostatnią płaskorzeźba, najeżona jest działami, bagnetami, dragonami, karabinierami i bermycami, o których się starożytnym nie śniło. Grube buty austrjackie zaprawdę w niczem do koturnów niepodobne — piór także nie nosili Rzymianie. Że oni zarzucili na ramiona swego monarchy płaszcz taki, to się pojmuje, bo takie żywi Cezarowie nosili. Napoleonowi jest w nim nie do twarzy, zdaniem naszem.

Monitor zaręcza, że wszyscy artyści przyklaskują przemianie: trudno przeczyć Monitorowi; trzeba wierzyć, że tak jest, ale powiedzieć się godzi, że ludzie nie mający zaszczytu być artystami, na przebranie cesarza krzywo patrzą. Powód ich niechęci bardzo naturalny: Napoleon w grubych butach i kapeluszu, po nad którym tysiące kul przeleciało, nie mógł być wzięty za kogo innego: wyobraźnia nie widziała mu podobnego człowieka, ani w starożytnym ani w nowożytnym świecie — nie przypominał ani Trajana, ani Karlomana — był zarazem Napoleonem legendy i historji — Napoleonem śpiewanym przez Beranger'a i opowiedzianym przez Thiersa. Nowy posąg wystąpił w zwykłém pomnikowem odzieniu monarchów: każdy będzie widział, że ten cesarz rzymski przedstawia Napoleona I-o, ale czyż ten bronz przemówi jak dawny do wspomnień i wyobraźni ludu? Wątpić wolno. Lud zna lepiéj stosowany kapelusz niż glob cesarski, a historyczną kapotę lepiéj niż płaszcz Trajana.

Gdyby artyści byli się nad tém wszystkiém zastanowili, pewnie by tak jednozgodnie nie przyklasnęli przeobrażeniu statuy francuzkiéj w rzymski posąg.

Tłum z przykrością patrzył na operację zdejmowania z piedestału znajomego cesarza. Oczy wszystkich utkwione były w tę potężną figurę, która w miarę zbliżania się do ziemi, olbrzymiała. Przypadek do reszty wszystkich zasmucił. Kiedy już posąg był niedaleko wozu na którym miał stanąć, zachwiał się, i ciężko upadł na ziemię... Podniesiono go i powieziono na przedmieście Courbevoie. W Paryżu tylko smutne wrażenie zostało.

Do paryskich budowli policzyć należy i balon Nadara. Więc jeszcze o nim słowo.

Nadar połamany w ostatniéj podróży do Haoweru, wybiera się niebawem do Londynu. Olbrzym jego będzie wystawiony w Sydenhamskim pałacu, jedynym gmachu w Europie, który może go pomieścić nadętym, jak do odlotu. Cała Anglja obiecuje sobie oglądać to dziwadło, tak młode, a tak już sławne z awantur.

Kilka odjazdów z Anglji zapowiedziano. Nadar będzie woził Anglików dopóki z połowę excentryków nie pozabija. O niego jesteśmy zupełnie spokojni: na czole jego wypisana długowieczność. Ogromny, pełen siły i życia, nie wątpiący o niczem, może z małą przemianą powiedzieć, jak Napoleon: jeszcze balon, który ma mnie zabić, nie uszyty. Nadar powróci pewnie z Albionu bogatszy, niż Jazon z Kolchidy — i będzie mógł fabrykować jeżeli zechce, swojego helikoptera, który daj Boże, żeby co najprędzéj balony zastąpił.

Dwie podróże Olbrzyma dowodzą, że choć balon najlepiéj zbudowany, na jego mocy polegać nie można. Żadnego niebezpieczeństwa niema w powietrzu, ale wysiądzenie jest zupełnem niepodobieństwem. Olbrzym spuszczony, skakał po czterdzieści i pięćdziesiąt metrów, bijąc o ziemię pasażerów: pojąć trudno jakim cudem wszystkich ich nie zmiażdżył.

Helisy przez człowieka kierowanéj z upragnieniem wygląda Paryż. Czy w istocie Francuzowi dana będzie moc opanowania powietrza, wynalezienie téj ostatniéj Ameryki? Trudno uwierzyć! Cóż by to za ogromne było odkrycie! Jakie przeobrażenia dokonałby człowiek, pan lądu, morza i powietrza... Uczeni zapewniają, że problemat jest już teoretycznie rozwiązany. Teoretycznie! Nie lubimy tego wyrazu... uwierzymy weń w dniu szczęśliwym praktycznego zastosowania. (D. n.)

LIST Z LONDYNU.

W październiku 1863 r.

Balony w Anglji nabierać poczynają urzędowego znaczenia. Przed kilku tygodniami ministerjum wojenne wezwało panów Glaishera i Coleswilla, sławnych angielskich aeronautów, do odbycia kilku napowietrznych wycieczek w celach czysto utylitarnych. Aeronauci w towarzystwie „komissji ruchomych parków,“ tudzież jenerałów Sedhama i Wooda, udali się dla wykonania tych prób za miasto. Trzydzieści pięć tysięcy sześciennych stóp gazu węglowego napełniało balon a lina przywiązana do jednego z najcięższych dział niedozwalała mu wzlecieć wyżéj nad 600 sążni. Ten stały punkt wzlotu przyjęto z tego powodu, ażeby aeronauci mogli czynić swe spostrzeżenia z większą precyzją i dokładnością. Tęż samą wysokość przyjął doktor Lane w Ameryce, ilokroć przedsiębrał napowietrzną podróż w celach wojenno - strategicznych. Z tego punktu rozwijała się przed aeronautami przestrzeń na pięćdziesiąt prawie wiorst w promieniu. Stał on na tém miejscu godzinę, poczém został spuszczony. Sekretarz komissji ruchomych parków, kapitan Heiman, odbył następnie trzy podróże, dla uczynienia spostrzeżeń nad odbywającemi się u dołu manewrami, a jego sprawozdanie o rezultatach tych podróży, znaleziono, jak mówią, zupełnie zadowalającém. Tym sposobem, wprzód nim stér i motor, niezależny od prądów powietrznych, zostaną do balonów zastosowane, te ostatnie niejedną korzyść przyniosą nauce i społeczeństwu. Wojsko przynajmniéj angielskie nie mało na tém skorzysta, ile że wszelkie, by najrozleglejsze jego działania, streszczają się, że tak powiem w oku dowódcy, a wojsko tworzy jedno, potężne ciało, które dowoli poruszać, ściągać i rozwijać można.

Wspomniawszy o wojsku angielskiem, niepodobna niewspomnieć o strasznéj śmiertelności, jaka w jego szeregach panuje. Wykazy statystyczne okazują, że rocznie na tysiąc ludzi umiera 69 żołnierzy, wtenczas gdy śmiertelność osób cywilnych, tegoż samego wieku, wynosi zaledwie 9 na tysiąc. Stosunek zaprawdę przerażający! Przyczyny tego szukać przedewszystkiém należy w epidemjach grasujących nieustannie nad brzegami Gangesu, a być też może, jak uważa Tarr, w nieoswojeniu się Anglików z podzwrótnikowym klimatem. Wszakże na 227,005 oficerów i żołnierzy, z jakich się składa armja angielska 82,156 należą do półków w Indjach konsystujących. Lecz oprócz klimatu są tu i inne przyczyny, przyczyniające się do upowszechnienia różnych chorób pomiędzy wojskiem. Do nich policzyć należy złą, zgniłą wodę, brak ćwiczeń i ruchu, nieczystość i t. d. Rzecz dziwna, że Anglja, kraj jeżeli nie ludzki, to bez wątpienia najekonomiczniejszy na świecie, kraj który najskrupulatniéj obliczył, że strata jednego człowieka (ma się rozumieć, że tu w rachunek nie weszły ani przymioty, ani wady jego moralne), kosztuje państwo 250 funtów szterlingów (około 1,500 rs.), aż dotąd nie zwrócił na to uwagi i niestarał się usunąć tak bijącego w oczy złego. Dopiéro ostatniemi czasy sir Charles Wood, minister kolonij indyjskich zalecił jak najściślejsze zastosowanie przepisów, wydanych w tym celu przez specjalną komissję.

Anglicy jednak tém się nie ograniczają. Ich przedsiębierczy, towarzyski umysł ani na chwilę spocząć nie może. Jeżeli dotąd klassa najbiedniejsza istotnie w opłakanym zostawała tutaj stanie, to nie dla tego, iżby o niéj bogatsi zapomnieli, lecz że tu, jeśli można tak się wyrazić, chciano drogą innych ulepszeń dojść, z pełnym już zasobem doświadczenia, do największego udoskonalenia, bo do podania ręki bratniéj cierpiącéj i potrzebującéj ludzkości. Wszystkiego co w tym celu już zrobiono, wyliczać nie będziemy. Wspomnimy tylko o drobnym na pozór fakcie, który niedawno miał miejsce. Przed kilku jeszcze miesiącami potworzyły się w Anglji liczne stowarzyszenia, mające na celu ułatwienie nabycia i zapewnienia środków do utrzymania czystości ciała klassom niższym. Byli nawet tacy, co projektowali zakupywać bilety do łazienek hurtem i odprzedawać takowe ubogim po nader nizkiéj cenie. Różnica wynikająca pomiędzy ceną zakupna a sprzedaży biletów, wystarczyłaby na pokrycie składki stowarzyszonych. Jeżeli nie podobna nie uznać całéj poczciwości tego projektu, to też zarazem za nadto jest widoczną jego niekonsekwencja, aby się bez żadnych odmian mógł ostać. Różnica bowiem rzeczona nigdy nie może być tak znaczną, aby zdołała choć w połowie wrócić nakład stowarzyszonych. Ci więc ostatni muszą być albo zupełnie bezinteresowanymi, albo też inaczéj tę kwestję rozstrzygną.

Słyszeliście zapewnie o trzęsieniu ziemi, jakie nawiedziło całą Anglję i księstwo Walji 24-go września. Oto kilka szczegółów o tém dość rzadkiém w tutejszém podniebiu zjawisku. Pierwsze wstrząśnienie miało miejsce z rana około wpół do trzeciéj, lecz było tak słabe, że bardzo mało osób go słyszało. Przeciwnie, w godzinę potém nastąpiły jedno po drugiém dwa tak silne wstrząśnienia, jakich w Anglji najstarsi ludzie nie pamiętają. Ostatnie wstrząśnienie ziemi miało miejsce w Anglji przed jedénastu laty, lecz nierównie było słabszém.

Aczkolwiek ten anormalny, w tutejszym klimacie wypadek dał się uczuć w całéj Anglji, od morza Irlandzkiego do Niemieckiego, przecież przeszedł dość szczęśliwie, więcéj strachu niż szkody nabawiwszy. W Londynie wstrząśnienie było nierównie słabszém, aniżeli w Lancashire, tak, że nie jeden nie miałby najmniejszego o niém wyobrażenia, gdyby nie ustawiczne rozmowy, pisma i dziennikarskie artykukuły. Wprawdzie niemało to zależało od mocy snu, albowiem, było wiele osób, które istotnie czuły to wstrząśnienie wyraźnie i dobitnie. Zdaje mi się jednak, że gdyby w Londynie wstrząśnienie było tak wyraźne jak w Liverpoolu, to niejednego mogłoby rozbudzić w sposób nienajprzyjemniejszy. W angielskiéj bowiem sypialni stoi mnóstwo sprzętów, mogących wywołać stuk, szmer i huk większy niż gdziekolwiekbądź na świecie. Na stoliku do mycia się, w każdéj sypialni stoją: lewatarz, miednica, szklanka, naczynie do gorącéj wody, mydlniczka, puszeczka ze szczotką do zębów i t. d. Łatwo więc wystawić sobie, że te wszystkie przedmioty nie pozostałyby w pokoju przy najmniéjszém wstrząśnieniu, ile że fajans i porcelana w nich przeważają.

Trzęsienie ziemi było nadewszystko silne z biegiem Severn'u i w Liverpoolu. Strwożona podskokami łóżek i szelestem wszystkich przedmiotów w pokoju, gospodarcza Anglja nie na żarty się przelękła. Wielu gospodarzy sądziło, że złodzieje albo się wdzierają, albo już wdarli do domu. Byli i tacy, co uzbroiwszy się byle czém, poczęli przetrząsać wszystkie piętra. Inni zaś od razu pojęli, że to jest trzęsienie ziemi. Wielu z tych ostatnich pozostało w łóżku, oczekując co chwila upadku ścian; inni wybiegali na ulicę. W Liverpool wstrząśnienie pobiło mnóstwo szyb. Kapitan kupieckiego statku, znajdującego się naówczas o trzydzieści wiorst od milfordzkiego portu na Irlandzkiém morzu, opowiada, że wszyscy będący na pokładzie jego okrętu uczuli wstrząśnienie, jakby od uderzenia okrętu o skałę. Nie ma potrzeby mówić, że wstrząśnienie zatrzymało tysiące zegarów, że w wielu domach lichtarze pospadały na ziemię a obrazy huśtały się we wszystkich kierunkach, jakby ręką ludzką wstrząśnione. Lecz powtarzam, że tylko w nocy to podziemne wstrząśnienie mogło się wydać nader ważnym wypadkiem a nawet przestraszyć wiele osób. Gdyby się to działo podczas dziennych zajęć, rzadkoby kto je zauważał, ile że ludność angielska nadzwyczaj się oswoiła ze wszelkim hałasem, począwszy od tego, jaki wywołuje pociąg kolei żelaznéj, aż do turkotu ulicznego mnóstwa powozów, które nieustannie wstrząsają wszystkie sąsiednie mieszkania. Jak silnym jest wpływ przyzwyczajenia, najlepiéj okazuje przykład następujący.

Na kolei żelaznéj niedaleko Bristolu, kędy wstrząśnienie było silniejsze, aniżeli gdzie indziéj, z klerków pocztamtu, rozbierających listy, nikt nie słyszał i nie czuł wstrząśnienia, aczkolwiek wszyscy okoliczni mieszkańcy, nie tak przywykli do ustawicznego hałasu, nie na żarty się przelękli.

Prawie w samym środku królestwa, w Wolwerthampton, ściany banku i żelazne drzwi sąsiedniego kościelnego parkanu trzęsły się bardzo wyraźnie. Z drzwi wydobywał się czysty dźwięk. Wstrząśnienie podjęło na ulicy chmurę pyłu, i pomimo tego, iż mgła spadła w przeddzień wieczorem ustąpiła miejsca przymrózkowi, jednocześnie z wstrząśnieniem dał się uczuć prąd nader ciepłego wiatru.

Nieszczęśliwych wypadków nie było a przynajmniéj niesłychać o nich. Zresztą, być może, że jaki dziennik na pociechę wrażliwéj części czytelników, wydobędzie z niewyczerpanéj teki pufów, jakąś anegdotkę mniéj lub więcéj zajmującą, którą inne czasopisma nia zaniedbają przyozdobić i ubarwić po swojemu. Za granicą, jak wiadomo takie figle mądrości powtarzają się prawie codzień.

Akcesorjami angielskiéj jesieni są nie tylko mgły i przymrózki, jakby się komu zdawać mogło, lecz i ogromne mnóstwo orzechów. Jestto najpopularniejszy przysmak w Anglji, który we wszyskich zakątkach Londynu znaleźć można i kupić za dość umiarkowaną w tym roku cenę, jak to łacno każdy się przekonać może z ustawicznych okrzyków małych przekupniów: „orzechy, dobre orzechy! 16 orzechów za jeden penny!“ Pamiętać jednak należy, że Anglicy orzechy jedzą nie z cukrem, nie z miodem jak u nas, ale z solą! Co kraj to obyczaj. Żaden też Anglik nie uwierzy, że u nas na Litwie ogórki jedzą się z miodem. Według jego zdania oba te przedmioty byłyby trucizną nie dającą się strawić bez soli.

Na tém kończymy dzisiejszy list, nie dotykając się polityki, którą znacie z dzienników.

ROZMAITOŚCI.

— Niemcy w Ameryce. Pittsburg i Cincinnati w środkowéj Ameryce, Chicago i St. Louis w zachodniéj części Stanów Zjednoczonych, stanowią główne ogniska, w których się emigracja niemiecka skupia. Na drodze z Cincinnati do St. Louis, w Indjana i wschodniéj części Illinois, niemiecki żywioł szybko jakoś ginie, ale trwa i rozkrzewia się wzdłuż Mississipi i rzek wpadających do niego. W całem południowem Illinois, w „Egipcie“ śpichrzu Zachodu, rozprzestrzeniają się niemieckie osady, aż do prawie całkiem niemieckiego miasteczka Belleville. Daléj ku północy jeszcze są osady zajmujących się hodowlą bydła, z których nie jeden po dziesięć tysięcy w trzodzie swéj liczy. Obok nich są fermerowie, świniarze, kupcy, handlarze około Chicago i Milwaukie, po nad brzegiem morza i po całym kraju wędrujący aż do Kansas i Nebraska; pionierowie, koczownicy pojedyńczo rozsiani. W innych okolicach nie brak także żywiołu niemieckiego, na wschód od St. Louis Belleville, i na zachód nad Missouri. W niektórych miejscach Niemcy są na wpół z Amerykanami zmięszani, jak w Jefferson, City i St. Joseph.

Wszędzie, gdzie ludność niemiecka jest liczniejszą, dziennikarstwo rozwija się bardzo dzielnie; wszyscy czytają gazety, które są pulsem życia, pracy i zajęcia umysłowego. Najdrobniejsze siły pisarzy początkujących, zużytkowują się korzystnie w różnych gałęziach dziennikarstwa.

Po upadku dobrowolnym prawie jakiś czas wszechmogącego dziennika „Anzeiger des Westens“ w Saint-Louis, podzieliły między siebie jego licznych czytelników: Olhausen'a „Westliche Post“, Hillgörtner'a „Neue Zeit,“ w St. Louis i Brentano wielce rozpowszechniona, i „Illinois-Staats Zeitung“. Od niedawna począł wychodzić w S. Louis także „Neuer Anzeiger des Westens“. Emigranci z różnych państw niemieckich z lat 1848 i 1849, stoją na czele znaczniejszych dzienników. Niemcy uznają rolę swych ziomków za bardzo ważną i znaczącą dla przyszłości Ameryki, mają się bowiem za najszlachetniejszy element tutejszéj ludności.

Liczba dzienników niemiecko-amerykańskich jest wcale stosunkowo znaczącą; każda osada licząca około 2,000 mieszkańców, ma już kilka różnych stronnictw i przekonań organów miejscowych. Rosną one tak szybko jak sama ludność. Większa część dzienników dają chleb wydawcom, niektóre dają im nawet znaczne majątki. Gazety odbijają się w ilości od 2.000 do 6,000 egzemplarzy, tygodniki, niedzielne pisma, mają znaczniejszą liczbę abonentów. Rozszerzeniem prenumeraty zajmują się ajenci, którzy pobierając pewien procent, zbierają podpisy i ogłoszenia. Pocztamt wcale się do tego nie miesza. Żywotność dziennika stanowi po większéj części wiek jego, te które lat kilka wyżyć potrafiły, już mają zapewnione trwanie, otrzymują ogłoszenia i liczba ich abonentów wzrasta. Artykuły dzienników niemieckich amerykańskich, w większéj części są powtórzeniem prostem i oddrukiem z europejskich. Główną częścią są wstępne artykuły pisane dla mass i w duchu barwy dzienników. Cały spis dzienników niemieckich wychodzących w Ameryce, jest prawie tak liczny jak europejskich. Główne miejsce zajmuje tu „New-yorker Staats-Zeitung“ która ma najmniéj 25,000 prenumeratorów.

— Nauczanie Rzemiosłowe. W ministerjum oświecenia publicznego i na radach jeneralnych w departamentach Francji, bardzo żywo zajmowano się teraz kwestją, która nietylko na rozszerzenie oświaty między ludem, ale i na rozwój i udoskonalenie przemysłu, a następnie i wzrost bogactwa krajowego znakomity wpływ wywiera: mówimy o zastosowaniu wychowania publicznego do potrzeb różnych rzemiosł i zajęć przemysłowych, słowem o tém, cobyśmy nazwali nauczaniem rzemiosłowem. Przykład Anglji wymównie okazał, ile pożytku przynosi zmiana systemu kształcenia w taki sposób, aby klassie najliczniejszéj, najpracowitszéj, i niestety, najuboższéj, ułatwić możność polepszenia bytu przez zastosowanie ukształcenia do pracy zarobkowéj. Komissarze przysięgli francuzcy wysłani na wystawę powszechną do Londynu r. 1862, zwiedzili tam Muzeum Kensington, które jest centralnym instytutem kształcenia ludowego, organizującym szkoły i wykłady popularne nauk na całéj przestrzeni W. Brytanji. Dzięki temu zakładowi i jego filjom na prowincjach, 90 tysięcy dzieci i młodzieży płci obojga, otrzymuje dziś ukształcenie specjalne, polegające na stosowaniu wszystkich zdobyczy nauki do przemysłu i rzemiosł, i tym sposobem szkoły te dostarczają corocznie Anglji 90 tysięcy wybornych rzemieślników i robotnic, lub nawet dyrektorów i dyrektorki różnych zakładów przemysłowych. Komissarze przysięgli francuzcy w obszernym sześciotomowym raporcie o ostatniéj Wystawie powszechnéj w Londynie, usilnie zalecili publiczności i rządowi niezmierne korzyści, jakie krajowi przynosi ten system nauczania, i wymównie wykazali jakby wzrosł i udoskonalił się przemysł narodowy, jeśliby ludności najliczniejszéj ułatwiono, jak w Anglji, poznanie nauk fizycznych, chemicznych, mechanicznych i jeometrycznych, oraz pojęć o sztukach pięknych i rysunku. Zalecenia te komissarzy przysięgłych zwróciły baczną uwagę światłego rządu francuzkiego, który łatwo poznał, że nauczanie rzemiosłowe wpłynie na ogólny wzrost bogactwa narodowego, bo taki bywa przemysł jaki przemysłowiec, a wszystkie sztuki użyteczne z których rolnictwo jest najpierwszą i najważniejszą, tém większe przynoszą korzyści, im robotnicy bardziéj są obeznani z wiadomościami praktycznemi i zastosowaniami nauki, które są niezliczone. Naturalnie, że w wielkim wzroście potęgi produkcyjnéj znaczna część korzyści przypadłaby na klassy robotnicze, których polepszenie bytu materjalnego i moralnego—jest jednem z najważniejszych zadań dobrego prawodawstwa—i przedmiotem starań dobrego rządu. Dzisiejszy minister oświecenia publicznego we Francji, p. Duruy, na uroczystości rozdania nagród w lyceach paryzkich zawiadomił, że od przyszłego roku system wykładu nauk w kolegjach i lyceach będzie zmieniony na korzyść nauczania rzemiosłowego, że mianowicie wszystkie zdobycze w dziedzinie naukowéj będą bardziéj specjalnie zastosowywane do rzemiosł przemysłowych, handlowych i rolniczych. Jest to postęp niewątpliwie wielki, ale niedostateczny—łatwo bowiem widzieć, że system ten wypadnie głównie na korzyść klass oświeceńszych i zamożniejszych—gdy najliczniejsza część ludności, nie będącéj w stanie posyłać dzieci do kolegjów i lyceów—mało i to pośrednio tylko na tém skorzysta. Wielu przeto światlejszych publicystów, a nawet i niektóre rady jeneralne, jak w Hérault, podnieśli tę kwestję z daleko rozleglejszego punktu widzenia—i wystąpili z propozycją, aby system nauczania rzemiosłowego wprowadzić do wszystkich szkół elementarnych—iżby każdy, najuboższy wyrobnik lub jego dziecię, mogli moralnie i materjalnie korzystać ze wszystkich dobrodziejstw nauki zastosowanéj do rzemiósł i wszelkich sztuk użytecznych.

— Uprawa win w Kalifornji. Wina Kalifornijskie zaczynają używać pewnéj reputacji; właściciele winnic usilnych dokładają starań, aby produktowi swemu nadać rzeczywistą i niezaprzeczoną wartość; utworzyli oni w tym celu stowarzyszenie, którego członkowie w pewnych oznaczonych terminach zbierają się na narady, obmyślają środki ulepszenia gatunków win, ich uprawy i najlepszego zbytu. Niedawno w San Francisco odbył się meeting, na którym postanowiono, aby wszyscy posiadacze winnic zarówno przykładali się do osiągnięcia pożądanego celu i uznano zarazem, że podniesienie téj gałęzi przemysłu, ważne dla kraju może zapewnić korzyści. Stowarzyszenie złożone z tak znacznéj liczby członków czuwać będzie nad interesami tak pojedyńczych właścicieli jak i ogółu, a każdy ze stowarzyszonych znajdzie i światłą, opiekę i pomoc skuteczną w razie potrzeby. Liczą już teraz w Kalifornji 12 miljonów winnych krzaków. Wartość ziemi zajętéj pod uprawę, domów, winnic i t. d. może mieć wartości do 3 miljonów dollarów, a wartość prass do wyciskania, beczek, rozmaitych przyrządów i wina już gotowego, wynosi miljon dollarów. Każdy krzak dobrze rozwinięty, może wydać 10 funtów gron; lecz ponieważ dużo jeszcze jest młodzieży, można przeto średnio przyjąć 4 funty, coby dawało 48 miljonów funtów gron w roku bieżącym. Z całego tego zbioru jedna czwarta część mogłaby być wyciśniętą i wydałaby miljon gallonów wina, wartości około 250,000 dollarów, co stanowi piękny rezultat po sześciu miesiącach istnienia przemysłu. Trzy czwarte części pozostałe sprzedane zostaną na rynkach, przypuściwszy tylko po 1½ centa funt, to i tak wyniesie 500,000 dollarów. Przychód więc całkowity z tegorocznego zbioru można ocenić na miljon dollarów. Liczba ludzi użytych do robót przy uprawie wina, prassowaniu gron, beczkowaniu i t. d. dochodzi do 3,000. Za trzy lata zbiory mogą się w dwójnasób powiększyć, a ilość wyfabrykowanego wina, będzie trzy razy taką jak w roku bieżącym. Lat całych potrzeba wprawdzie na zupełny rozwój téj gałęzi przemysłu, bo wino przez czas się polepsza i zyskuje na wzięciu. Podniesiono także kwestję corocznych jarmarków i zgodzono się na zaprowadzenie takowych, oraz urządzenie na nich wystawy płodów winnych. Biuro stowarzyszenia oznaczy termin pierwszéj takiéj wystawy.

— Nowy rodzaj oszustwa. Niejaki p. Aug. Bold w Hamburgu tytułujący się inżynierem, rozsyła w listach i po dziennikach ogłoszenia, że posiada sposób korzystny grania w loterję liczbową, i aby łatwiéj złudzić tych co mniemają, iż jakakolwiek w tym względzie metoda istnieć może, każe sobie przysyłać tylko 20 centów. Za tę przesyłkę niby na koszta przeznaczoną, odbiera się dwuarkuszowy autografowany list pełen czczéj gadaniny i fałszu, jak np., że dla tego loterję liczbową zniesiono we wszystkich prawie krajach, iż się okazała niekorzystną dla skarbu, to jest, iż zbyt wiele na niéj wygrywano; zapowiada daléj, że przyprawi loterję austrjacką o takąż zgubę i radzi grać w loterję równocześnie w Wiedniu, Bernie, Pradze, Ołomuńcu, Linz, Weronie i t. d. Metody wszakże saméj nie przesyła, takiego sekretu nie sprzedaje za 20 centów, lecz żąda za nie kilka reńskich, wysokość tego żądania stosuje mniéj więcéj do łatwowierności tego, kto się z nim wda w korrespondencję. Obecnie Bold sieć swoich korrespondencij rozciągnął po Galicji, widziano już listy jego żądające 6 złr. przy czem jeszcze postawiony jest warunek, aby wchodzący z nim w stosnnek zobowiązał się słowem honoru do zachowania tajemnicy. Dla czego jednak sam nie korzysta ze swéj metody? Na to odpowiada, że posiada już tyle, iż więcéj nie pragnie. O ile wiadomo, listy do Bolda adresowane odbiera w Hamburgu dom pod firmą Haasensbein i Vogler, być może zatem, że człowiek podobnego nazwiska nawet nie istnieje, w każdym razie jest to zawsze niegodne wyzyskiwanie łatwowierności ludzkiéj.

— Nieraz już wspominaliśmy o ważnem i ciekawem odkryciu źródeł Nilu przez panów Speke i Grant. Podajemy tu teraz kilka szczegółów, z życia tych dwóch ludzi w Afryce. Na posiedzeniu londyńskiego jeograficznego towarzystwa dnia 29 czerwca obaj czytali sprawozdanie swoje a p. Speke przedstawił towarzystwu młodzieńca należącego do najrozumniejszego plemienia mieszkańców podzwrotnikowych. Im to winni byli podróżni dobre przyjęcie, jakie tam znaleźli, radzili więc ażeby ułatwiać tym młodym ludziom nabywanie nauki a potém odsyłać ich do kraju jako konsulów. Młodzieniec ten ma wysokie czoło, nos prosty, i oprócz czerwonéj skóry i kędzierzawych włosów, nie ma nic w sobie przypominającego przykrą postać murzyna — nawet skład głowy jego jest europejski. W sprawozdaniu swojem, kapitan Speke, opisując rzeki wpadające do Nilu, nazywa jezioro Nyanza źródłem Nilu. Jezioro to znajduje się pod 3° południowéj szerokości i od jeziora tego do ujścia Delty Nil płynie więcéj niż 300 mil jeog. W roku 1858 Speke zachwycony był tym ogromnym basenem wznoszącym się na 3,500 stóp nad powierzchnią morza i wówczas jeszcze przypuszczał, że jezioro to musi być źródłem jednéj z większych rzek w Afryce. Lecz w czasie drugiéj swéj podróży Speke i Boton dostali się już aż do Unaaniembe i wyszli na brzeg Zanzibaru. Było to w lipcu r. 1861. do roku zaś 1863, to jest półtora roku nie było o nich żadnéj wiadomości. Sądzono, że zginęli w nieznanych krajach. Lecz w marcu roku bieżącego, otrzymano o nich pierwszą lakoniczną wiadomość. W tym czasie zwiedzili zachodni brzeg Nyanza. W Gondokaro spotkali w r. 1863 w lutym podróżnika Beckera, a ztąd Speke i Grant, płynęli już po rzece Nil i spotkali konsula Paterick, który z polecenia towarzystwa jeograficznego londyńskiego, szukał straconych jak sądzono podróżników. Długo jednak towarzystwo było pewnem, że i Paterick zginął lub utonął w Nilu; bo nic o sobie nie donosił, tutaj jednak zgubieni znaleźli się. Wśród tysiąca niebezpieczeństw, które przebywać musieli, wśród dzikich i nieprzyjaznych plemion dostali się nareszcie podróżni nasi do stolicy królestwa Caragve, na zachodnim brzegu jeziora Nyanza. Kraj ten zajmuje 200 mil angielskich szerokości i położony jest o 6,006 stóp nad powierzchnią morza. Król Caragve dał kapitanowi Speke list zaletny do przyjaciela swego króla ugandzkiego. Z trudnością znaleźli przewodnika, gdyż mieszkańcy są nadzwyczaj podejrzliwi a więc podróżni powoli odbywali tę podróż. Weszli w krainę gór Księżycowych króla ruandzkiego, gdzie była gora 10,000 stóp wysoka. Kraj ten zachwycił podróżników. Król przyjął ich z głębokiem uszanowaniem. Nadzwyczaj ciekawy, rozpytywał się wiele o jeografji, i bardzo był zdziwiony, że są ziemie oblane wodą. Pytał też o słońcu i księżycu i chciał wiedzieć gdzie się podziewają stare słońce i księżyc. Uznając wielkość i wyższość białych, zapytał jednak: czy są w stanie wysadzić w powietrze Afrykę. Speke odwiedzał codzień prawie króla i od niego to zasiągnął wiele ciekawych wiadomości o systemacie rzek i jezior wypływających z gór Księżycowych i zasilających wodami swemi rzekę Nil. Często Speke towarzyszył królowi na polowanie na nosorożców, i za każdym szczczęśliwym wystrzałem zaszczycony był uściśnieniem ręki przez króla. Przed ich wyjazdem król posłał jednego ze swoich oficerów do króla ugandzkiego prosząc go o opiekę nad podróżnymi, ten przyrzekł ją najuroczyściéj, lecz radził im też, ażeby się nie udawali na północ. W tym samym czasie zachorował Grant, lecz kiedy wrócił do zdrowia, obaj zwiedzili kraj ugandzki i znaleźli zdrowych, silnych i olbrzymiéj postaci mieszkańców. Ubior ich był czysty i gustowny. Król ugandzki spotkał ich uroczyście z muzyką i wesołemi okrzykami. Przed zamkiem zatrzymano ich i proszono, ażeby siedli na ziemi i poczekali zanim król skończy toaletę. Speke nie zgadzał się na to, chcąc zachować powagę i wrócił do obozu swego, który się składał z dwóch namiotów. Kiedy król wyszedł i nieznalazł Speka, posłał zaraz po niego oficera. Kapitan przybył i oznajmił królowi, że nie mógł go czekać, siedząc na ziemi, razem prosił ażeby mu podano krzesło. Odpowiedziano mu, że dotąd nikt jeszcze nie siedział w obec króla, lecz że dla Anglika można zrobić ten wyjątek. Król zasiadł na tronie z ołowiu bogato przystrojonym. Trzymał kopję i berło tak jak i otaczający go, którzy z nim dość poufale rozmawiali. Promienie słoneczne raziły wzrok Speka, rozpiął więc parasol. To zdziwiło króla i świtę jego.— „Czyś mnie widział?—“ zapytał nakoniec król kapitana—„Pół godziny cieszę się tą przyjemnością zupełnie“— odparł Speke. Po téj ceremonji król wszedł do zamku i prosił kapitana, ażeby szedł za nim. Tam znalazł króla w gronie 300 kobiét. Znowu zaczęło się przypatrywanie, pódobne do naszego „patrzajmy się, nie śmiejmy się.“ Przypatrywano się tak wzajemnie pół godziny i znowu król zapytał: „czyś mnie widział?“ Na zakończenie audjencji Speke darował królowi rewolwer, a ten zaczął się nim bawić jak dziecię, wcale nie podejrzewając właściwego użytku. Od dnia tego Speke bywał codzień u króla, uczył go strzelać, a ten dla próby, zastrzelił wiele krów w swoim zamku. Zaczęły się polowania i król wymagał ciągle, ażeby Speke strzelał do przelatujących jastrzębi. Kiedy ptak padał, świta cała, szczególniéj kobiéty klaskały w dłonie, krzyczały, skakały jak szalone. Na dworze króla miała być wielka uroczystość koronacji, któréj zwykle towarzyszyły rozmaite tajemnicze obrządki. Ponieważ król miał wiele żon, a jeszcze więcéj dzieci, przy wstąpieniu więc na tron nowego króla, zabijano wszystkich braci jego, zostawując na przypadek dwóch tylko. Speke opisał też zwyczaje plemienia Waguma, które osiedliło się w królestwie ugandzkiem. I na tym dworze istnieje tenże sam zwyczaj mordowania braci z wyjątkiem dwóch tylko, i tam nadzwyczaj nudne ceremonje w czasie audjencji. Kobiéty trzymają na głowie żywe żaby, ażeby odegnać złych duchów od króla. Są tam gońcy, którzy całe życie zmuszeni są biegać. Kobiéty za nieskromność karane są śmiercią. Grant, czytał swoje etnologiczne spostrzeżenia. Od Zanzibaru, do Gandokaro, mieszkają murzyni, oprócz nielicznego plemienia Arabów i Makomasów. Typ murzynów piękny. Wszyscy żyją w wielożeństwie i nie mają pojęcia o duszy i przyszłem życiu. Podróżnicy dowodzą, że Nil wypływa z północnego brzegu jeziora Nyanza w kształcie wodospadu z wysokości 12 stóp, a z szybkością 150 stóp. Niedaleko są też źródła innych rzek, których sieć źródeł zajmuje 150 mil. Do Uganda język jest wszędzie ten sam, lecz daléj ludzie już zupełnie dzicy i chodzą nago. Król Kaunaz długo nie wpuszczał podróżników do kraju swego. Cel praktyczny odkrycia źródeł Nilu leży w ułatwieniu komunikacji wodnéj jedynie dla handlu ze środkową Afryką. Najprzyjaźniejsze dla Europy plemię jest plemię Caragve. Król kraju tego uprzejmy, miły, młody człowiek, lubi kobiéty i konie, etykieta dworu jego wymaga codzień dla pomyślności państwa śmierci jednego człowieka.

— W Anglji umarł człowiek, który przyczynił się wiele do rozszerzenia pomiędzy klassą biedną zamiłowania do sztuk pięknych. John Sheepshanks, bogaty dżentelman zebrał przez całe życie swoje bogatą galerję nówszych obrazów sławnych mistrzów, i darował ją przed siedmiu laty narodowi, pod warunkiem, ażeby ją każdy mógł oglądać bezpłatnie. Żądał też, ażeby galerja ta otwartą była w dni niedzielne dla klassy roboczéj, w nadziei, że wystawa ta rozerwie tę biedną klassę, dla któréj z powodu niedzieli wszelkie rozrywki są nieprzystępne. Lecz duchowieństwo angielskie nie zgodziło się na to, wystawa więc otwarta jest tylko w dni powszednie.

— Benoit Henri, najstarszy dziennikarz francuzki, redaktor Courrier du Nord umarł w Valenciennes w wieku lat 79.

— W New-Yorku brukują ulice płytami żelaznemi, a po nich lokomotywy będą bez relsów przewozić ciężary.

— Niedaleko Paryża mają urządzić ogród, który będzie wyobrażał w minjaturze Francję, część Europy zachodniéj i północną Afrykę. Gógry będą miały stosunkową wysokość. I tak Montblanc mający 4,810 metrów wysokości będzie wysoki na 15 stóp. Osóbna mechanina parowa napełniać będzie minjaturowe rzeki i morza. Drogi i kanały oznaczone będą najakuratniéj.

— Profesor Winchel, geolog Stanu Michigan w Ameryce, twierdzi, że środek Stanu tego, zawierający w sobie 187 okręgów miastowych, czyli 6,700 kwadratowych mil, pokryty jest pokładem węgla kamiennego. Pokłady te są grube od 3—5 stop. W wielu miejscach odkryto kopalnie węgla kamiennego; cztery kopalnie, trzy w Jackson, jedna w Coorunie, wydały w roku przeszłym 25,000 tonn węgla.

—Pewnego pięknego sierpniowego wieczora, uczniowie liceum londyńskiego wypuścili z dziedzińca zakładu swego ognistą kulę. Nazajutrz pewien uczony opisał w gazetach szczegółowo to meteorologiczne zjawisko, które widział wczoraj, zastanawiając się głęboko nad zjawieniem się tych meteorów w Anglji, szczególniéj w miesiącu sierpniu. Po upływie dni kilku, figlarze szydząc z uczoności meteorologa objaśnili publicznie w gazetach co się stało....

—Pewien pan Bockser urzędnik w Woolwich (w Anglji) rozkazał, ażeby w dniu, w którym wracająca z Niemiec królowa przez to miasto przejeżdżać będzie, nikt nie śmiał nie tylko stać na ulicy, lecz nawet patrzeć przez okno. Dolne piętra okien w arsenale pobielono, urzędnicy arsenału pod karą utraty miejsca nie mogli zbliżyć się do okna. Czyżby królowa wydała podobny rozkaz? Trwoga ogarnęła Anglję.... Jakto, nie mają prawa spójrzeć na ubóstwianą królowę?

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

От Гродненской Палаты Государственныхъ Имуществъ симъ объявляется, что 8-го января 1864 года будутъ производиться въ присутствіи ея публичные торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою и по запечатаннымъ объявленіямъ, на отдачу въ 24-хъ лѣтнее, съ 23-го апрѣля 1864 года, арендное содержаніе, поименованныхъ въ прилагаемой при семъ особой вѣдомости разнаго рода оброчныхъ статей на тѣхъ условіяхъ, какія припечатаны были въ публикаціяхъ о торгахъ, производившихся въ сей палатѣ въ ноябрѣ 1860, 1861 и 1862 годахъ; при чемъ присовокупляется: а) что нѣкоторыя изъ сихъ статей, предлагаются къ торгамъ, по отрѣшеніи неисправныхъ оброко-содержателей, съ предоставленіемъ имъ преимуществъ, сообразно 94 ст. т. VIII Уст. о Каз. Обро. Ст. и б) что нѣкоторыя статьи отдаются въ содержаніе менѣе, нежели на 24 лѣтъ, а на какое время таковыя отдаются, о томъ пояснено по прилагаемой вѣдомости, подъ каждою Статьею особо.

ВѢДОМОСТЬ

оброчнымъ Статьямъ, предлагаемымъ къ торгамъ на 8-ое января 1864 года для отдачи оныхъ въ 24-хъ лѣтнее содержаніе, съ экономическаго термина 23 апрѣля 1864 года.

N. Окладной книги.	НАЗВАНІЕ ОБРОЧНЫХЪ СТАТЕЙ ПО УѢЗДАМЪ.	Количество земли. Число строеній.	Усадебной.	Пахатной.	Сѣнокосной.	Пастбищной.	Неудобной.	И того.	Цѣна строеній.		Исчисленный доходъ.	
			Десятины и сотыя части.						Руб.	К.	Р.	К.
	ПО ГРОДНЕНСКОМУ УѢЗДУ.											
84	Рыбная ловля на озерахъ Карасѣво и Окунево, отдается въ содержаніе по 1870 г.	—	—	—	—	—	—	24,97	—	—	13	—
87	Мельница при деревнѣ Пржевалкѣ, отдается по 1869 годъ	1	—	—	—	—	—	1,32	30	—	15	—
91	Мельница при деревнѣ Лѣсницѣ по 1880 годъ	1	—	—	—	—	—	1,00	35	—	50	—
78	Ятвескій участокъ земли въ уроч. Клины	—	—	91,83	4,20	—	1,29	97,32	—	—	42	93
	ВОЛКОВЫСКАГО УѢЗДА.											
30	Мельница изъ выстройки при дер. Телякахъ на рѣкѣ Роси	—	—	—	—	—	—	0,08	—	—	49	20
44	Садъ при фермѣ Клепачи, отдается въ содержаніе по 1865 годъ	—	—	—	—	—	—	0,68	—	—	—	97
94	Добровольскіе 6-ть участковъ	—	13,15	120,00	21,00	—	—	144,15	—	—	56	84
96	Качковскій 1 участокъ	—	0,30	22,10	4,00	—	—	26,40	—	—	7	35
105	Гричевичскіе $4\frac{1}{2}$ участка	—	2,00	81,00	10,00	—	—	93,00	—	—	76	59
134	Мельница при фольваркѣ Липины	1	—	—	—	—	—	2,90	39	—	69	86
	СЛОНИМСКАГО УѢЗДА.											
145	Рыбная ловля на Голенчицкомъ озерѣ, отдается въ содержаніе по 1870 г.	—	—	—	—	—	—	8,58	—	—	10	50
155	Рыбная ловля при Запольской мельницѣ по 1870 годъ	—	—	—	—	—	—	3,50	—	—	10	—
—	Въ имѣніи Голынкѣ неудобныя болота въ уроч. Куликъ	—	—	—	—	—	—	424,00	—	—	20	—
167	Поржецкій фруктовый садъ	—	—	—	—	—	—	1,27	—	—	26	32
—	Пристань на рѣкѣ Щарѣ при деревнѣ Поржецъ и при ней амбаръ и кузница, отдается на 24-летнее содержаніе съ 1864 года				—	—	—	—	—	—	50	—
	ПРУЖАНСКІЙ УѢЗДЪ.											
66	Особое хозяйство въ уроч. Веретеи	—	0,36	31,21	8,52	13,55	2,90	56,54	—	—	47	90
67	Особое хозяйство въ уроч. Горасты	—	0,28	34,12	4,77	16,77	0,63	56,75	—	—	47	4
68	Таковое же особое хозяйство при м. Наревкѣ	—	1,52	37,44	22,50	6,70	—	68,16	—	—	47	35
83	Садъ въ м. Наревкѣ				—	—	—	0,63	—	—	4	50
80	Рыбная ловля на рѣкѣ Яселдѣ при м. Березѣ	—	—	—	—	—	—	29,10	—	—	40	15
81	Кирпичный заводъ при м. Березѣ	—	—	—	—	—	—	1,00	—	—	51	40
	КОБРИНСКАГО УѢЗДА.											
42	Дывинскій плацъ							саж. 978	—	—	—	78
43	Тоже	—	—	—	—	—	—	1440	—	—	1	50
44	Тоже	—	—	—	—	—	—	1464	—	—	1	50
45	Тоже	—	—	—	—	—	—	2136	—	—	2	30
116	Островскіе 3 участка	—	—	44,31	7,87	—	—	52,14	—	—	78	22
—	Тышковическая рыбная ловля на озерахъ Скупо и Мульно, отдается въ 24-лѣтнее содержаніе съ 1864 года	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—
	БРЕСТСКАГО УѢЗДА.											
59	Садъ въ имѣніи Аркадіи	—	2,53	—	—	—	—	2,53	—	—	30	—
8	Въ имѣніи Тюхеничи мельница на рѣкѣ Льенѣ о 4-хъ поставахъ и при ней рыболовство	—	—	—	—	—	—	12,25	—	—	585	50
	БѢЛЬСКАГО УѢЗДА.											
172	При мѣстечкѣ Боцки имѣнія Дзецинъ	—	—	—	4,16	—	—	4,16	—	—	2	44
176	Отдѣльное хозяйство при деревнѣ Лубинѣ	—	0,45	47,43	1,85	26,63	—	76,36	—	—	76	3
177	При быв. войтовствѣ Гацьки имѣнія Головѣска	—	3,50	—	—	—	—	3,50	—	—	7	53
178	Плацъ въ городѣ Клещеляхъ	—	саж. 50	—	—	—	—	саж. 50	—	—	13	50
194	Мельница при деревнѣ Куделичи	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
195	Жерчицкая мельница	—	0,01	—	—	—	—	0,01	—	—	15	—
197	Садъ при фольваркѣ Становачь, отдается по 1867 годъ	—	2,53	—	—	—	—	2,53	—	—	23	—
198	Садъ при войтовствѣ Пасынки	—	1,32	—	—	—	—	1,32	—	—	12	—
201	Лѣсопильня при дер. Павловичи	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—

OGŁOSZENIA.

Grodzieńska izba dóbr rządowych ogłasza, iż 8 stycznia 1864 roku odbędzie się w sali posiedzeń tejże izby licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, głośna i przez deklaracje opieczętowane, na 24 letnie wydzierżawienie od 23 kwietnia 1864 roku poszczególnionych w dołączonym wykazie rozmaitych artykułów czynszowych, na tych samych warunkach, jakie były ogłoszone przy licytacjach w téjże izbie w listopadzie 1860, 1861 i 1862 roku, przyczém dodaje się: a) iż niektóre z tych artykułów oddają się na licytację po usunięciu nieakuratnych dzierżawców z zachowaniem dla nich pierwszeństwa podług 94 art. t. VIII, Ust. o skar. art. czynsz. i b) iż niektóre artykuły wydzierżawiają się na krótszy niż 24 letni termin, o czém przy każdym artykule w wykazie znajduje się wzmianka.

WYKAZ

Artykułów czynszowych od'ających się na licytację 8 stycznia 1864 roku na 24 lata od terminu ekonomicznego 23 kwietnia 1864 roku.

Numer Księgi.	NAZWISKA ARTYKUŁÓW CZYNSZOWYCH WEDŁUG POWIATÓW.	Ilość gruntu. Liczba budowli.	Siedzibnego.	Oromego.	Sianożęci.	Pastwisk.	Nieużytków.	Razem.	Cena budowli.		Dochód wyliczony.	
			Dziesięciny i setne części.						Rub.	K.	R.	K
	POWIAT GRODZIEŃSKI.											
84	Rybołostwo na jeziorach Karasiewo i Okuniewo, oddaje się aż do roku 1870 w arendę	—	—	—	—	—	—	24,97	—	—	13	—
87	Młyn przy wsi Przewałka, oddaje się do 1869 roku	1	—	—	—	—	—	1,32	30	—	15	—
91	Młyn przy wsi Lesnicy do 1880 roku	1	—	—	—	—	—	1,00	—	35	50	—
78	Jatwieski ucząst. gruntu w uroczysku Kliny	—	—	91,83	4,20	—	1,29	97,32	—	—	42	93
	WOŁKOWYSKI POWIAT.											
30	Młyn po wzniesieniu przy wsi Telaki na rzece Rosi	—	—	—	—	—	—	0,08	—	—	49	20
44	Ogrod przy fermie Klepacze w arendę do 1865 roku	—	—	—	—	—	—	0,68	—	—	—	97
94	Dobrowolskich 6 ucząstków	—	13,15	120,00	21,00	—	—	144,15	—	—	56	84
96	Kaczkowski 1 ucząstek	—	0,30	22,10	4,00	—	—	26,40	—	—	7	35
105	Hrycewickich $4\frac{1}{2}$ ucząstków	—	2,00	81,00	10,00	—	—	93,00	—	—	76	59
134	Młyn przy folwarku Lipiny	1	—	—	—	—	—	2,90	39	—	69	86
	SŁONIMSKI POWIAT.											
145	Rybołówstwo na Gołęczyckim jeziorze, oddaje się w arendę do 1870 roku	—	—	—	—	—	—	8,58	—	—	10	50
155	Rybołówstwo przy Zapolskim młynie do 1870 roku	—	—	—	—	—	—	3,50	—	—	10	—
—	W majątku Hołynce niezdatne błota w urocz. Kulik	—	—	—	—	—	—	424,00	—	—	20	—
167	Porzecki fruktowy ogród	—	—	—	—	—	—	1,27	—	—	26	50
—	Przystań na rzece Szczarze przy wsi Porzecze i przy niéj śpichrz i kuźnia w 24-letnią dzierżawę od 1864 r.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	50
	PRUŻANSKI POWIAT.											
66	Osóbne gospodarstwo w uroczysku Weretej	—	0,36	31,21	8,52	13,55	2,90	56,54	—	—	47	90
67	Osóbne gospodarstwo w uroczysku Horasty	—	0,28	34,12	4,77	16,77	0,63	56,75	—	—	47	4
68	Takież osóbne gospodarstwo przy m. Narewce	—	1,52	37,44	22,50	6,70	—	68,16	—	—	47	35
83	Ogród w m. Narewce	—	—	—	—	—	—	0,63	—	—	4	50
80	Rybołówstwo na rz. Jasiołdzie przy m. Berezie	—	—	—	—	—	—	29,10	—	—	40	15
81	Ceglarnia przy m. Berezie	—	—	—	—	—	—	1,00	—	—	51	40
	KOBRYŃSKI POWIAT.											
42	Dywiński plac							sąż. 978	—	—	—	78
43	Ditto	—	—	—	—	—	—	1440	—	—	1	50
44	Ditto	—	—	—	—	—	—	1464	—	—	1	50
45	Ditto	—	—	—	—	—	—	2136	—	—	2	30
116	Ostrowskie 3 ucząstki	—	—	44,31	7,87	—	—	52,14	—	—	78	22
—	Rybołówstwo Tyszkiewickie na jeziorach Sku i Mulno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—
	BRZESKI POWIAT.											
59	Ogród w majątku Arkadji	—	2,53	—	—	—	—	2,53	—	—	30	—
8	W majątku Tiucheniczy młyn na rzece Leśnie o 4 kołach i przytém rybołowstwo	—	—	—	—	—	—	12,25	—	—	585	50
	BIELSKI POWIAT.											
172	Przy m. Boćki majątek Dziecin	—	—	—	4,16	—	—	4,16	—	—	2	44
176	Oddzielna gospodarka przy wsi Lubin	—	0,45	47,43	1,85	26,63	—	76,36	—	—	76	3
177	Przy b. wójtowstwie Gaćki majątek Hołowieska	—	3,50	—	—	—	—	3,50	—	—	7	53
178	Plac w m. Kleszczelach	—	sąż. 50	—	—	—	—	sąż. 50	—	—	13	50
194	Młyn przy w. Kudeliczе	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
195	Młyn Zerczycki	—	0,01	—	—	—	—	0,01	—	—	15	—
197	Ogród przy folwarku Stanowacz oddaje się do 1867 roku	—	2,53	—	—	—	—	2,53	—	—	23	—
198	Ogród przy wojtowstwie Pasynki	—	1 32	—	—	—	—	1,32	—	—	12	—
201	Tartak przy w. Pawłowicze	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—

Дирекція Виленскаго Раввинскаго училища симъ объявляетъ, что въ оной 14-го ноября сего года будутъ производиться торги, съ законною 18 сего же ноября переторжкой, на разныя поставки по содержанію въ 1864 году 65 каз. воспитанниковъ онаго, какъ то: дровъ, лѣлья, одежды, обуви и медикаментовъ; а по сему желающіе участвовать въ оныхъ благоволятъ явиться въ законный срокъ съ законными залогами.

Директоръ *К. Павловскій.*

Письмоводитель Викторъ *Петрашкевичъ.*

Dyrekcja Wileńskiéj szkoły rabinskiéj ogłasza, iż w niéj 14 listopada tegoż roku odbędzie się licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem na rozmaite dostawy dla utrzymania w 1864 roku 65 skarbowych wychowanców onego—jako to drzewa, bielizny, odzieży, obuwia i medykamentów. Interessowani raczą przybyć na termin wskazany.

Dyrektor K. Pawłowski.

Sekretarz Wiktor Pietraszkiewicz.

2—542

От Гродненской палаты государственныхъ имуществъ объявляется, что въ присутствіи ея будутъ производиться публичные торги, 22 ноября текущаго 1863 г., съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на продажу лѣса вырубленнаго 1-го Сокольскаго лѣсничества въ Сокольской дачѣ по линіи С.-Петербургско - Варшавской желѣзной дороги и около станціи Чарнавесъ; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться къ назначенному сроку въ Гродненскую палату государственныхъ имуществъ съ наличными залогами, равняющимися $\frac{1}{5}$ части цѣны, состоявшейся на переторжкѣ за приторгованный лѣсъ.

О подробныхъ условіяхъ и о количествѣ лѣса предполагаемаго къ продажѣ покупатели узнаютъ при торгахъ. 2—534

Grodzieńska izba dóbr rządowych, ogłasza, iż w niéj odbędzie się licytacja 22 przyszłego listopada, z prawnym we trzy dni przetargiem na sprzedaż lasu zrąbanego w 1 sokolskim leśnictwie w kniei sokolskiéj na linji S. Petersbursko-Warszawskiéj drogi żelaznéj i kolo stacji Czarna Wieś. Życzący uczęstniczyć w téj licytacji raczą przybyć na termin wskazany do grodzieńskiéj izby dóbr państwa z gotowemi ewikcjami w $\frac{1}{5}$ części ceny przyznanéj na licytacji za las zakupujący się.

Szczegółowe warunki tudzież o ilości drzewa sprzedającego się dowiedzieć się można w czasie licytacji. 2—534

1863 года октября 24 дня, Гродненскій приказъ общественнаго призрѣнія, сходно постановленію, въ 11 день сего октября состоявшемуся, симъ объявляетъ, что выданный изъ сего приказа 16 іюля 1842 года за N. 2098 билетъ на сумму 240 р. 83 к. принадлежащій полковницѣ Софіи Толябѣевой, утраченъ,—и что если въ теченіи года означеннаго билета никто въ приказѣ непредставитъ, то билетъ этотъ считаться будетъ уничтоженнымъ. 2—545

1863 r. 24 października Grodzieński urząd opieki powszechnéj zgodnie z decyzją 11 tegoż października ogłasza, iż wydany z tegoż urzędu 16 czerwca 1864 r. N. 1098 bilet na 240 rub. 85 kop. należący do półkownikowéj Zofji Tołubiejewéj, został stracony i że jeśli w ciągu roku tegoż biletu do urzędu znalazca nie złoży, to takowy bilet będzie unieważniony. 2—545

От Виленскаго Губернскаго Правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его, 12 августа сего года состоявшагося, на предметъ выручки принадлежности наслѣдниковъ однодворца Пруcкаго по закладной сдѣлкѣ въ 300 руб., и для удовлетворенія предъявленныхъ къ Станиславу Станишевскому и сестрѣ его Каролинѣ Пашковской претензіи: а) наслѣдниками однодворца Прускаго по заимному письму въ 300 руб; б) дворянкою Висьмонтовою по заемному письму въ 50 р, и в) дворяниномъ Барщевскимъ по роспискѣ 15 руб., подверженъ въ публичную продажу участокъ земли упомянутыхъ дворянъ Станишевскаго и сестры его Пашковской, Пашице называемой, Лидскаго Уѣзда во 2 Станѣ состоящій, заключающій земли 40 десятинъ, оцѣненный по десяти-лѣтней сложности чистаго годоваго дохода въ среднемъ количествѣ за 10 лѣтъ до оцѣнки получавшагося 815 руб., и для произведенія таковой продажи назначенъ въ Присутствіи Лидскаго Уѣзднаго Суда торгъ 28 числа апрѣля мѣсяца 1864 года съ 11 часовъ утра съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ Лидскомъ Уѣздномъ Судѣ. Октября 7 дня 1863 год. 3—520

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek postanowienia swego z 12 sierpnia, celem uzyskania należności spadkobierców jednodworca Pruskiego podług umowy zastawnéj 300 rub. sr. i dla zaspokojenia roszczonych ku Stanisławowi Staniszewskiemu i siostrze jego Karolinie Paszkowskiéj przetensij: a) przez spadkobierców jednodworca Pruskiego za obligiem na 300 rub. b) przez dworzanę Wiśmontowę, także za obligiem na 150 r. i c) przez dworzanina Barszczewskiego za rewersem 15 rub. licytować się będzie ucząstek ziemi rzeczonych dworzan Staniszewskiego i siostry jego Paszkowskiéj, Paszczyce nazywany, lidzkiego powiatu w 2 cyrkule zostający, zawierający 40 dzies. ziemi, oszacowany podług 10 letniéj summy czystéj intraty rocznéj przez 10 lat 815 rub. Licytacja odbędzie się w sądzie powiatowym lidzkim 28 kwietnia 1864 r. o godzinie 11 z rana z prawnym we 3 dni przetargiem. Papiery dotyczące sprzedaży mogą być przejrzane w lidzkim sądzie powiatowym 7 października 1863 roku. 3—520

02 Сукновальня при дер. Станковичи	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
203 Сукновальня при дер. Куделичи	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
204 Сукновальня при дер. Гамоты	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
205 Сукновальня при дер. Океютычи	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
206 Мельница въ г. Брянскѣ, отдается по 1865 годъ	1	0,03	—	—	—	—	0,03	2,000	—	230	—
207 Садъ при фольваркѣ Керсновскѣ	—	0,85	—	—	—	—	0,85	—	—	5	—
200 Рыбная ловля на рѣкѣ Нарвѣ, Орлянкѣ и Бялой	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	80
173 При дер. Войткевище Глинне участокъ	—	—	11,00	1,45	2,85	—	15,30	—	—	9	99
БѢЛОСТОКСКАГО УѢЗДА.											
50 При городѣ Кнышинѣ участокъ	—	—	34,00	1,96	2,98	—	38,94	—	—	31	45
66 Урочище Нове	—	—	—	—	—	—	4,86	—	—	30	—
СОКОЛЬСКАГО УѢЗДА.											
63 При дер. Габрилевщизнѣ участокъ	—	—	—	4,96	—	—	4,96	—	—	6	72
135 При дер. Берники 2 участка	—	0,68	31,08	3,58	1,53	—	36,87	—	—	33	83
149 Романковская мельница	1	2,53	—	—	2,30	—	4,83	—	—	300	—
153 Курыльская мельница	—	—	—	—	—	—	79,35	—	—	155	63
154 Каменный гостинный домъ въ г. Соколкѣ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182	75
159 Кирпичный заводъ при деревни Шацилахъ, отдается по 1867 годъ	—	—	—	—	—	—	3,35	—	—	6	—

2—531

202 Walusz przy w. Stankowicze	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
203 Walusz przy w. Kudelicze	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
204 Walusz przy w. Gamoty	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
205 Walusz przy w. Oksiutycze	—	0,02	—	—	—	—	0,02	—	—	30	—
206 Młyn w m. Brańsku, oddaje się do 1865 roku	1	0,03	—	—	—	—	0,03	2,000	—	230	—
207 Ogród przy folwarku Kiersnówce	—	0,85	—	—	—	—	0,85	—	—	5	—
200 Rybołówstwo na rzece Narwi, Orlance i Białéj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	80
173 Przy wsi Wojtkowice uczastek Glinne	—	—	11,00	1,45	2,85	—	15,30	—	—	9	99
BIAŁOSTOCKI POWIAT.											
50 Uczastek przy mieście Knyszynie	—	—	34,00	1,96	2,98	—	38,94	—	—	31	45
66 Uroczysko Nowe	—	—	—	—	—	—	4,86	—	—	30	—
SOKOLSKI POWIAT.											
63 Przy wsi Gabrylewszczyznie uczastek	—	—	—	4,96	—	—	4,96	—	—	6	72
135 Przy wsi Berniki 2 uczastki	—	0,68	31,08	3,58	1,53	—	36,87	—	—	33	83
149 Romankowski młyn	1	2,53	—	—	2,30	—	4,83	—	—	300	—
153 Młyn Kurylski	—	—	—	—	—	—	79,35	—	—	155	63
154 Dom murowany szpitalny w m. Sokółce	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182	75
159 Cegielnia przy wsi Szaciłach, oddaje się do 1867 roku	—	—	—	—	—	—	3,35	—	—	6	—

2—351

Виленской губерніи свенцянскій уѣздный судъ симъ объявляетъ, что вслѣдствіе постановленія сего суда 11 октября сего 1863 года, состоявшагося на удовлетвореніе претензіи крестьянина Казиміра Кржиштофовича къ однодворцамъ Викторіи и Юліану Кучинскимъ по заемному письму въ 150 руб. съ процентами простираемой, подвергнуты публичной продажѣ незаселенныя и незастроенныя двѣ части участка земли Липовая Гржендь называемыя, принадлежащія упомянутымъ однодворцамъ Викторіи и Юліану Кучинскимъ, расположенныя 1 стана свенцянскаго въ Константиновскомъ приходѣ, заключающія въ себѣ пространства земли 35 десятинъ оцѣненныя въ 175 руб., для произведенія таковой продажи назначенъ срокъ торгамъ въ присутствіи сего суда на 9 число будущаго декабря мѣсяца съ 11 часовъ утра съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою съ вызовомъ, желающихъ участвовать въ торгахъ а равно и въ переторжкѣ, желающіе разсматривать бумаги относящіеся къ сей публикаціи и продажѣ, можетъ найти таковыя въ симъ судѣ. 3—523

Gubernji wileńskiéj święciański sąd powiatowy ogłasza, iż w skutek postanowienia onego 11 października 1863 roku na opłacenie pretensji włościanina Kazimierza Krzysztofowicza ku jednodworcom Wiktorji i Juljanowi Kuczyńskim za obligiem na 150 rub. z procentami, oddają się na licytację niezabudowane nieosiedlone dwie części uczastku Lipowa Grzęda należące do rzeczonych Wiktorji i Juljana Kuczyńskich położone 1-go cyrkule święciańskiego pttu w Konstantynowskiéj parafji, przestrzeni 25 dziesięcin, oszacowane 175 rub. Licytacja takowa odbędzie się w tymże sądzie 9 przyszłego grudnia o 11-éj godzinie z rana, z prawnym we trzy dni przetargiem, z wezwaniem interessowanych przy téj licytacji. Papiery dotyczące téj publikacji można przejrzeć w rzeczonym sądzie.

Sędzia powiatowy Kamieński. 523—3

Виленской губерніи, Ошмянской уѣздный судъ, объявляетъ что 28 числа ноября мѣсяца сего 1863 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги на продажу имуществъ Сигизмунда Янковскаго, Адама Щепановича, Ярослава Пашкевича, Ивана Сосновскаго, Станислава Янковскаго, Іосифа Зазиновскаго, Владислава Малиновскаго и Валеріана Янковскаго, почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться въ присутствіе сего суда на обозначенное число. 3—532.

Guberoji wileńskiéj oszmiański sąd powiatowy ogłasza, iż 28 listopada 1863 roku odbędzie się w sali posiedzeń tegoż sądu licytacja na sprzedaż majętności Zygmunta Jankowskiego, Adama Szczepanowicza, Jarosława Paszkiewicza, Jana Sosnowskiego, Stanisława Jankowskiego, Józefa Zusinowskiego, Władysława Malinowskiego i Walerjana Jankowskiego. Życzący brać udział w téj licytacji raczą zgłosić się do tegoż sądu na termin wskazany. 3—532

Отъ Виленскаго Губернскаго правленія объявляется, что вслѣдствіе постановленія его 12 августа сего года состоявшагося, къ удовлетворенію безспорнаго долга Казиміра и Юліи Климашевскихъ мѣщанину Станиславу Зенковичу по заемному письму въ 200 руб., подвергнутъ въ публичную продажу застѣнокъ Нацово упомянутыхъ Климашевскихъ, Дисненскаго уѣзда въ 3 станѣ состоящій, заключающій земли 48 десятинъ, оцѣненный по 10-ти лѣтней сложности чистаго годоваго дохода въ 310 руб., и для производенія таковой продажи назначенъ въ Присутствіи Дисненскаго Уѣзднаго Суда торгъ 28 числа апрѣля мѣсяца 1864 года, съ 11 часовъ утра съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіеся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ Уѣздномъ Судѣ. Октября 5 дня 1863 года. 3—519

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek postanowienia onego z 29 sierpnia b. r. na zaspokojenie bezsprzecznego długu Kazimierza i Julji Klimaszewskich mieszczaninowi Stanisławowi Zienowiczowi za obligiem na 200 rub. licytować się będzie zaściank Nacowo, rzeczonych Klimaszewskich, dziśnieńskiego pttu w 3 cyrkule położony, zawierający 48 dziesięcin gruntu, oznaczony podług 10 letniéj summy dochodu przeciętnego 310 rub. sr. Licytacja odbędzie się w tymże sądzie 28 kwietnia 1864 r. o godzinie 11 z rana z prawnym we trzy dni przetargiem.

Przejrzeć papiery mogą życzący w tymże sądzie, 5 października 1863 roku. 519—3

Въ конторѣ Виленскаго еврейскаго госпиталя будетъ производиться торгъ 18 числа ноября мѣсяца сего года, и переторжка чрезъ три дня, на доставку въ наступающемъ 1864 году медикаментовъ и прочихъ припасовъ входящихъ въ составъ лекарствъ для аптеки сего заведенія; почему желающіе участвовать въ торгахъ благоволятъ явиться въ присутствіе конторы на означенный срокъ съ достаточными залогами. Октября 21 дня 1863 года. 3—533

W kantorze wileńskiego żydowskiego szpitala odbędzie się licytacja 18 listopada bieżącego roku, a przetarg we trzy dni na dostawę w następnym 1864 roku medykamentów i innych zapasów potrzebnych do składu lekarstw dla apteki tegoż zakładu. Interessowani raczą zgłosić się do kantoru na termin wskazany z dostatecznemi ewikcjami 21 października 1863 roku. 3—533

Кіевское губернское управленіе, по предложенію г. начальника Кіевской губерніи и на основаніи состоявшагося 21 сентября постановленія, вызываетъ неизвѣстно куда скрывшагося, и какъ полагать должно находящагося нынѣ за границею помѣщика Кіевской губерніи, Черкасскаго уѣзда с. Прусь, Карла Мацевича, возвратиться въ отечество въ опредѣленный правил., прилож. къ ст. 1850 тома X. зак. граж. изд. 1857 года ч. 2 § 2 срокъ т. е. пребывая въ Европѣ въ шести мѣсячный, а пребывая въ другихъ частяхъ свѣта въ восемнадцати мѣсячный съ послѣдняго припечатанія сего объявленія въ Вѣдомостяхъ. Сентября 23 дня 1863 года.

Вѣрно: совѣтникъ *Якубіо.*

И. д. столоначальника *Беспаловъ.* 1—546

Kijowski rząd gubernjalny z polecenia p. naczelnika téjże gubernji i na mocy postanowienia z 21 września wzywa niewiadomo gdzie ukrywającego się i należy przypuszczać znajdującego się obecnie za granicą obywatela gubernji Kijowskiéj powiatu Czerkaskiego ze wsi Prus Karola Macewicza powrócić do ojczyzny w ustanowionym przep. dodat. do art. 1850 t. X. pr. cyw. wyd. 1857 r. cz. 2 § 2 terminie t. j. znajdując się w Europie po sześciu miesiącach, a w innych częściach świata po ośmnastu miesiącach od daty ostatniego wydrukowania niniejszego ogłoszenia w gazetach. 23 września 1863 roku.

Radca. Jankullo.

P. ob naczelnika stołu Bespałow. 1—546

Виленской губерніи Свенцянскій уѣздный судъ на основаніи 1239 ст. X т. ч. 1 зак. граж изд. 1857 года вызываетъ въ присутствіе свое наслѣдниковъ покойной дворянки Юліи Кунцевичевой въ установленный 1241 ст. тогоже тома и части шестимѣсячный срокъ съ надлежащими доказательствами для полученія наслѣдства оставшагося послѣ смерти ея Кунцевичевой 1863 года октября.

Уѣздный судья *Каменскій.* 1—543

Gub. Wileńskiéj święciański sąd powiatowy na mocy 1239 art. X. t. cz. 1 zb. pr. cyw. wyd. 1857 r. wzywa do urzędu spadkobierców zmarléj dworzanki Julji Kuncewiczowéj w ustanowionym 1241 art. tegoż tomu w części sześciomiesięcznym terminie z należytemi dowodami dla otrzymania spadku pozostałego po zgonie Kuncewiczowéj. 1863 r. października.

Sędzia powiatowy Kamieński. 1—543

Виленской губерніи отъ Трокскаго уѣзднаго суда объявляется, что за неявкою никого къ покупкѣ участка земли, принадлежащаго наслѣдникамъ Каэтана и Казиміра Германовичей Трокскаго уѣзда 2 стана въ околицѣ Германовичахъ расположеннаго, заключающаго пространства 15 десятинъ земли, оцѣненнаго въ 200 руб. сер. для возмѣщенія присужденныхъ съ того участка въ пользу дворянки Анѣли Гоппеновой, по рѣшенію правительствующаго сената 300 руб. и сего суда 242 р. 20 к. съ процентами отъ сей послѣдней суммы по резолюціи въ 23 день октября состоявшейся, назначенъ новый срокъ торга 8-е число января будущаго 1864 года, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою. Почему желающіе купить тотъ участокъ, благоволятъ явиться въ уѣздный судъ на означенное число. 1—544

Guberni Wileńskiéj trocki sąd powiatowy ogłasza, iż z powodu niestawienia się nikogo na sprzedaż uczastku ziemi należącego do spadkobierców Kajetana i Kazimierza Hermanowiczów, trockiego powiatu w 2 cyrkule w okolicy Hermanowiczach położonego, składającego się z 15 dzies. gruntu, oszacowanego 200 rub. sr. dla opłacenia należnych dworzance Anieli Hoppenowéj z decyzji senatu rządzącego 300 rub. i tegoż sądu rub. 242 rub. 20 k. sr. z procentami od tejże summy według rezolucji 23 października, postanowiono nowy termin licytacji 8 stycznia 1864 r. z prawnym przetargiem we trzy dni. Interessowani raczą przybyć na termin wskazany. 1—544

Дозволено Цензурою 26 Ноября 1863 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.